

Scinteia tineretului

Anul VI
Nr. 1 (224)
12 pagini — 3 lei
Duminică
5 ianuarie
1986

SUPLIMENT LITERAR-ARTISTIC

Fie ca 1986 — primul an al noului cincinal — să deschidă calea unor noi și tot mai mari realizări în toate domeniile de activitate, în munca și lupta harnicului nostru popor pentru înlăptuirea hotărârilor istorice ale Congresului al XXI-lea, a Programului partidului!

Din Mesajul de Anul Nou adresat întregului nostru popor, la posturile de radio și televiziune, de tovarășul

NICOLAE CEAUȘESCU

ÎNALT OMAGIU, ALEASĂ RECUNOȘTINȚĂ

Calendarul primelor zile ale noului an și cincinal înscrisie la loc de cinste remarcabile fapte de muncă, succese deosebite care, prin ele inesele, sunt relevante pentru climatul de înaltă angajare și răspundere patriotică, muncitorească în care tinăra generație, întregul nostru popor acționează pentru materializarea îndemnuirilor și orientărilor cuprinse în magistralul mesaj de Anul Nou al tovarășului Nicolae Ceaușescu, a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului în vederea trecerii societății socialiste într-o fază nouă, superioară a devenirii sale istorice, pentru ridicarea ei pe noi și tot mai strălucite culmi de civilizație și progres.

Printr-o emoționantă și deosebit de relevantă împrejurare în aceste prime zile ale anului sărbătorim conțorm unei luminoase tradiții de gând și suflet a întregii națiuni socialiste, ziua de naștere a tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu. Omagiem, astfel, un eminent patriot și revoluționar, un militant înflăcărat, de o exemplară dăruire și abnegație, care are un rol de o deosebită importanță în elaborarea și înlăptuirea întregii politici interne și internaționale a partidului și statului nostru, în promovarea marilor idealuri ale socialismului, păcii și progresului, în valorificarea, pe plan național și internațional, a tuturor cuceririlor științifice și cunoașterii în slujba vieții și fericirii umanității.

Formată și călătită alături de mult stimatul și iubitul nostru cititor de țară nouă, mindră, liberă și demnă — tovarășul Nicolae Ceaușescu — la marea școală a luptelor de clasă, organizate și conduse de partid în anii

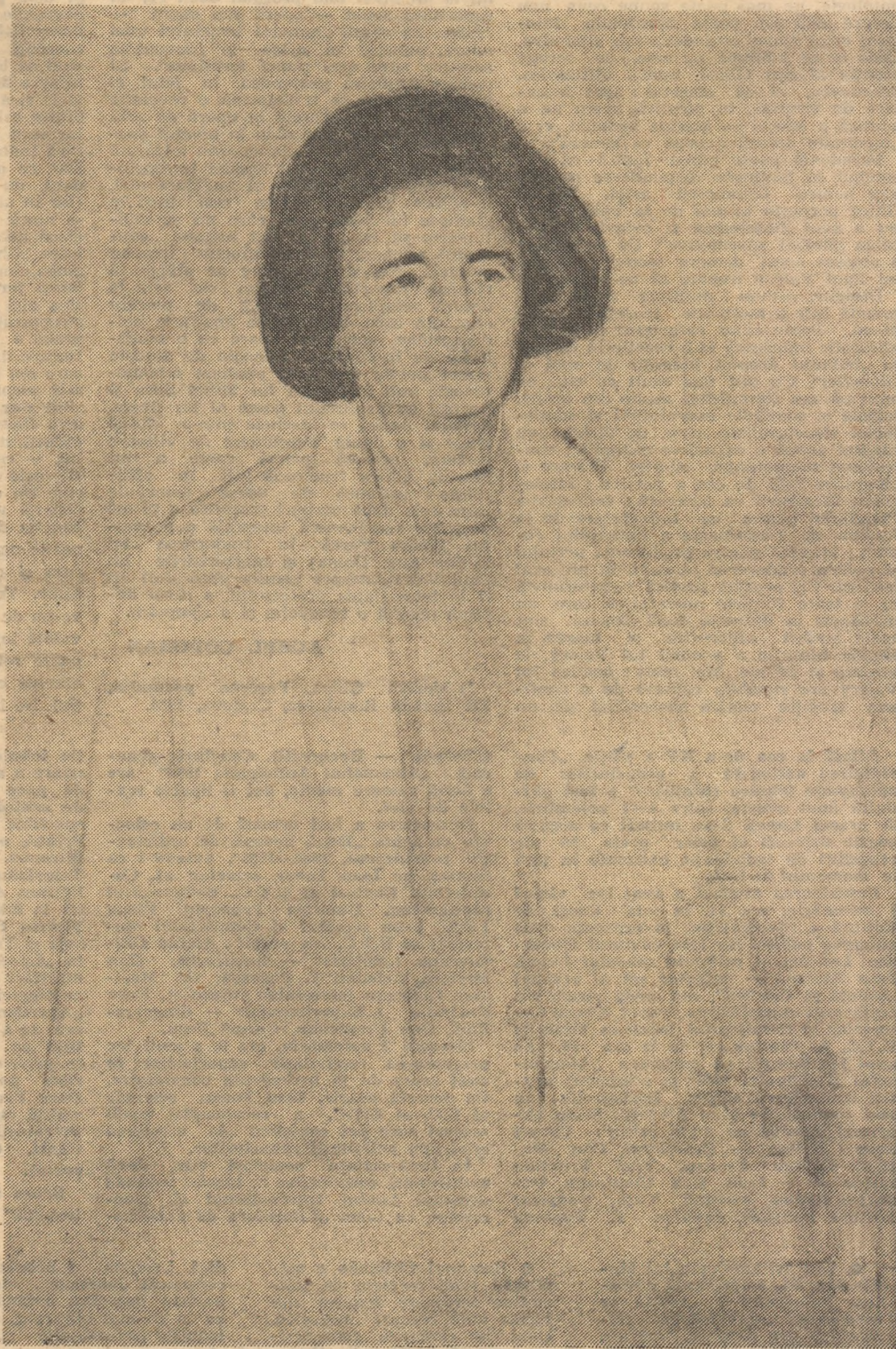
grei ai ilegalității, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu are meritul de a fi contribuit în mod magistral la elaborarea și înlăptuirea unor programe de largă și cutezătoare perspectivă prin care, în etapa istorică glorioasă inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, știința și învățămîntul au devenit cu adevărat forțe motrice, revoluționare ale progresului și prosperității patriei. În mod deosebit, în întreaga, neobosită sa activitate, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu acordă o atenție constantă, plină de cea mai aleasă grijă, formării și educării tinerelor generații de viitori constructori ai socialismului și comunismului în patria noastră în spiritul celor mai valoroase cuceriri ale științei românești și universale.

Iată de ce tinăra generație, întregul front al științei și învățămîntului, practic întregul nostru popor, au primit cu deosebită satisfacție desemnarea tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, la recentul Congres al științei și învățămîntului, în funcția de înaltă răspundere de președinte al Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, văzînd în aceasta o unanimă recunoaștere a meritelor de excepție pe care le are în îndrumarea și afirmarea științei și învățămîntului românesc, în formarea și educarea tineretului patriei.

Prodigioasă, neobosită activitate de cercetare științifică a tovarășei doctor inginer Elena Ceaușescu — strălucită contribuție la îmbogățirea tezaurului științei și culturii noastre naționale se bucură azi de o largă, impresionantă recunoaștere internațională, fiind incununa-

(Continuare în pag. a III-a)

SUPLIMENTUL LITERAR-ARTISTIC
AL „SCINTEII TINERETULUI”

Pictură de ION ȚARALUNGA

Ca un simbol

Ca un simbol al luptei din fragedă pruncie
Precum un foc continuu la marele furnal
Te știm mereu făclie și cu nestins elan
De-a face steaua țării mereu să fie vie.

Și-acolo unde, iată, vîltoarea e mai mare
și-acolo unde știm că-i fulgerul mai viu
Alături de Bărbatul ce-i României fiu
Tu ești prin fapta-ți dreaptă de țară iubitoare.

Și nimeni niciodată nu va putea să treacă
Făr-a-ți vedea efortu-n laboratoare, cărți
Precum un foc continuu într-o uzină vie
Ca un simbol al luptei pe-ale științei hărți.

În plină încordare și-n liniște deplină
Alături de Bărbatul ce na e simbol drag
Făuritor de pace, de țară-n libertate
Să ne trăiți sub românescul steag.

EMILIAN MARCU

22/1/86

Critică

Temeritatea proiectului *)

Într-un proiect de o frumoasă temeritate, se angajează încă de la prima sa carte Marius Ghica, intrucit își propune „o poezie gândită în temelul Ființei, ea însăși, la rîndul ei, constituind o primă cale (vizind latura productivă a artei) și un întreg temei în viziunea mai largă a unei estetice energetice”. Aceasta este singura cale pe care estetica, revenind de la statutul de disciplină epistemologică la ontologie, ne mai poate spune ceva nou despre artă sau poate aprofunda înțelesul celor spuse altundeva sau altcîndva. Ceea ce se schimbă nu este, ne atrage atenția Marius Ghica, numai atitudinea, orientarea, ci și obiectul: spre deosebire de estetică, în poezie avem nu o analiză a operei ca produs încheiat, ci o meditație adîncă a artei ca geneză.

Paradoxal poate părea faptul că încercînd să lumineze răspunderea ontologică pentru fenomenul artei, Marius Ghica pornește tocmai de la Valéry care nu a avut „înțelegere și evlavie pentru calea gândirii speculative”. De ce pentru a amorsa acest demers tocmai poeziei lui Paul Valéry trebuie să ne adresăm? Desigur, rațiuni multiple intră împreună într-o motivație teoretică complexă. Poate chiar caracterul ei hotărît filosofic indeamnă la o reacție în răspăr, la „tributul dreptei judecări de apoi a filosofiei”. Cu atât mai mult cu cât ea anticipă sau formulează multe din tezele, temele și motivele neoreticilor și semiologilor structuraliste, care, de altfel, au căpătat astăzi o extindere extremă: contestarea competenței istoriei literare și biografiei față de cea a poeziei; înțelegerea literaturii ca scriitură; conceperea limbajului poetic ca îndepărtare de la funcția de comunicare a limbajului comun; interesul pentru producerea textului și pentru producerea sensului în procesul lecturii. Or, această poezie structuralistă ca și toate formele neoreticilor care au proliferat în ultimele două decenii sînt toate hotărît filosofice și luarea în răspăr filosofic a poeziei lui Valéry, le vizează și pe ele. Mai mult: poezia lui Valéry are notabila calitate de a continua tradiția clasică neacordînd nici un

Aflată la cea de-a XV-a ediție, „Consfătuirea națională a cenaclurilor de anticipație tehnico-științifică” a fost găzduită anul acesta, între 1-3 noiembrie, de orașul Lugoj. S-au întîlnit cu această ocazie delegații ai celor peste 30 de cenacluri de anticipație existente în țară în momentul de față.

Deschiderea oficială a avut loc vineri 1 noiembrie, ora 14, în sala Casei de Cultură a Sindicatelor, în prezența unui numeros public. Au luat cuvîntul Gheorghe Leucuta — primarul orașului Lugoj, Ioan Albescu — redactor șef al revistei „Știință și Tehnică”, sub egida căreia s-a desfășurat consfătuirea, Pavel Kassai — secretar al Comitetului județean Timiș al U.T.C. În continuare, de la ora 16, au avut loc discuții pe marginea „Almanahului Anticipația 1986” și propuneri pentru următoarea ediție. Dezbaterile au fost conduse de Ioan Albescu. Și-au exprimat opiniile cu acest prilej: Cornel Secu („Helion” — Timișoara), Dan Merișca, George Ceausu, Vlad Frînghiu („Quasar” — Iași), Dan Ursuleanu (redactor Editura Radio), Nicolai Vuță (redactor Editura Politică), Cristian T. Popescu

● Din arithmologia lui Matila Ghyka, interesantă emisia numărului 5. Acesta ar reprezenta „combinarea numărului par feminin, matrice, scizipar (Doi, doimea) și primului număr impar (masculin, asimetric) complet (Trei, treimea)”. Pentada ar mai fi și „numărul armoniei în sănătate și frumusețea realizată în trupul omenesc” sau, altfel zis, „ imaginea ei grafică, pentala sau pentagrama (pentagonul stelat)”. Așadar, ar fi, totodată, „simbolul dragostei creatoare și al frumuseții vii, al echilibrului în sănătate (frumusețea, armonia și sănătatea sint, la Platon, calități conexe sau interschimbabile) al acestui trup omenesc care, proiecte a sufletului în planul material, reflectă, ca și acesta, marile ritm al Sufletului Lumii sau Viața Universală”. După cite mi-amintesc, cei care dau în cărți, descriind în pasivitate „viitorul”, au omis să introducă și pe cinci (de treffiă, care etc.)...

● Romanul Obligado e asimilabil unui recviem cu lătmotive surdinate dispuse sub forma unor cercuri inițiatice. Unul din cercurile concentrice: centrul istoric al Bucureștilor. Nu întimplător călăuză este un arhitect. Alt cerc concentric: imposibilitatea finalizării portretului fe-

minin; leitmotivul e calchiat într-un chip liber, original pe ideea centrală din Capodopera necunoscută a lui Balzac.

● Într-o măsură, mă simt atașat de bietul ramolit Leonida. Consider Conu Leonida față de reacțiunea un imbold, în nuce, pentru Cîntăreața cheală. D-l și d-na Smith, a-

rol inconștientului cu excepția celui ce poate fi acoperit perfect de hazard. Această notă specifică ne pare a fi premonitorie, căci o nouă filosofie va fi cu siguranță în viitor o filosofie a conștiinței și foarte probabil își va lua revanșa asupra multelor inconștienturi (psihanalitic, istoric, semiologic, etc.).

Această supraevaluare a rolului conștiinței și a activității de fabricare conștientă a textului are totuși, după toate probabilitățile, numai un rol secund în motivarea interesului pentru poezia lui Valéry. Alături de motivul mai sus semnalat, al calității de paradigmă originală, cel care intervine în prim plan este apartenența lui Valéry la o linie majoră a evoluției liricii moderne (Poe, Baudelaire, Mallarmé). Așa că dacă trebuie dat tributul teoretic cuvenit unei poezii empirice, analizele hiperlucide și precise ale lui Valéry, trebuie pe drept cuvînt preferate (între altele și pentru motivul pedagogic la care subscriem, de a ilustra, împotriva sentimentului de lejeritate rapsodică născut din verslibrisim, caracterul laborios și responsabil al travaliului poetic).

Odată străbătută și dezbătută această autorizată — prin acoperire în valoarea producției poetice și în luciditate — poezie empirică, vine rîndul poeziei speculative, interesată de facerea poemului la un nivel mai profund decît cel al raportului artist — operă sau operă — cititor. Ea caută „temeiul temeiului unei opere, punctul ei origo și devenirea acestuia spre acel punct terminus”. Și poezia empirică răspunde în felul ei întrebării cum se transformă o revelație inefabilă și individuală în operă de artă transindividuală, dar abia la nivelul speculativ al unei poezii este angajată însăși Ființa. Suportul acestei întreprinderi, mai mult inițiată și angajată aici, îl găsește Marius Ghica mai întîi în gândirea lui Heidegger, care nu se mulțumește să ia, ca un dat lematic conceptul artei, ci gîndește efectiv temeiul acesteia. Această regîndire ne obligă să reluăm raportarea operei de artă la natura acceptînd un punct de plecare eîm, din care, luminat de analizele heideggeriene, poiesis-ul apare ca o modalitate de în-ființare. Dincolo de aceasta rostul poetic mai este analizat fenomenologic sub inspirația lui Mihai Șora și ilustrat cu profundul poem al lui Blaga, Ardere. Astfel se încheie într-o dublă cheie și o dublă deschidere de viitoare lucrare, această primă carte a lui Marius Ghica frumoasă atît în alcătuirea artistică de operă (cuprinde între cele două corpuri teoretice o primă versiune românească integrală a poemului Timăra Pareă în traducerea lui Ștefan Aug. Doinaș și mărturisirile lui Paul Valéry despre geneza poemului) cît și în temeritatea proiectului, a cărui deplină reușită o binevoim și o așteptăm.

AUREL CODOBAN

*) Marius Ghica, *Facerea poemului*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1985.

(„Solaris” — București). Concluzia generală: „Almanahul Anticipația 1986” are o bună valoare medie, dar îi lipsesc textele de vîrf.

Dezbaterile a fost urmată de un colocviu cu tema „Două decenii de anticipație românească, 1965-1985”, avîndu-i ca invitați pe Ioan Toma, secretar al Comitetului Central al U.T.C., cosmonautul căpitan-ing. Dumitru Prunariu, Elena Lazăr, prim secretar al Comitetului municipal al U.T.C. Au vorbit: Ștefan Ghiđoveanu („Solaris” — București), Dan Merișca, Cristian T. Popescu, dr. Mari-oara Godeanu (cercetător științific), Doru Pruteanu („Experimental” — Sîngeorz-Băi), Dan Ursuleanu, Cornel Secu.

Simbătă 2 noiembrie, ora 3, a avut loc prezentarea activității cenaclurilor în anul seurs de la precedenta consfătuire. Cu această ocazie, Ioan Toma, secretar al C.C. al U.T.C. a recomandat unele măsuri care pot contribui la creșterea eficienței activității cenaclurilor.

În după-amiaza aceleiași zile, două manifestări consecutive: masă rotundă dedicată Anului Internațional al Tineretului, cu tema „Literatura de anticipa-

Poezie

O lume în marginea cîmpului *)

Semnul unei ciclicități mereu înnoite și semn de perpetuă regenerare este încă o dată poezia lui Nichita Danilov, strînsă în volumul ultim apărut — „Arlechini la marginea cîmpului”. Se întîmplă ca scriitorii remarcabili, de autentică forță lirică, să rămîină autorii unei singure cărți. Nu este însă cazul lui Danilov, care pare pornit într-o furtunoasă cavalcadă poetică, — sperăm — departe de a se epuiza. Și asta pentru că, odată atins punctul nevalgic (dureros, am spune) al maximei interiorității, poemul se înlănțuie într-o coerență ce tinde să devină Poem, refuzînd de la sine gama minoră. Nichita Danilov a depășit demult faza primelor căutări, și-a găsit deja linia stilistică (una dintre cele mai elegante practicate astăzi) iar ceea ce îi mai rămîne de făcut — și fără îndoială că face — este „să repete”. Dar ce anume și cum? Pentru că, evident, nu se repetă „orice” și „oricum”. (Iar în ultimă instanță — cum vom vedea — nimic nu se repetă la drept vorbind). Dacă ne uităm la traiectoria parcursă între „Cîmp negru” și „Arlechini la marginea cîmpului”, descoperim prezența aceluiași formule care, departe de a semnifica aici simplul mod de compunere, de structurare a expresiei, înseamnă mai degrabă o „forma mentis” recognoscibilă în fiecare din aceste volume și chiar în fiecare din fragmentele ce le alcătuiesc. Nimic surprinzător pînă acum, chiar previzibil s-ar spune. Totuși, dacă adăugăm la asta faptul că însăși formula respectivă (adevărată semnătură autografă a autorului, — ceea ce nu se întîmplă în fiecare zi), este compusă, „mozaicată” din particule fin asamblate, (anume „toposuri” pe care le vom semnala ca depășindu-și funcția de identificare a unui limbaj poetic personal), vom începe să înțelegem cum și ce anume „repetă” Nichita Danilov. Trebuie să avertizăm că nu este vorba de o simplă recuzită poetică, observabilă într-un strat de suprafață (cum se poate relativ ușor face la alți poeți din aceeași convențional delimitată generație). Ne întîmpină, de aceea, destule greu-

(te tehnico-științifică — factor de polarizare a aspirațiilor de progres și dorinței de pace a tinerii generații” și colocviul de critică literară privind „Probleme specifice ale literaturii de anticipație”. Printre participanții s-au aflat Alexandru Mironov, redactor al secției științifice a Televiziunii, Lucian Hanu, redactor la Editura Albatros, Dolna Pienescu, redactor la Editura Științifică și Enciclopedică, Viorica Podina, redactor la revista „Știință și Tehnică”, Voicu Bugariu, redactor la „Luceafărul”. În cadrul primei manifestări accentul a fost pus pe analiza antologiei tematice a Editurii Albatros, „Avertisment pentru liniștea planetei”, cea de-a doua fiind dominată de discuțiile pe marginea unui sever text critic ce privește la consistența literară a lucrărilor anticipației tinere, prezentat de Doru Pruteanu, precum și a unui text vizînd eterna problemă a specificului literaturii de anticipație, prezentat de Const. Cozmaie („H. G. Wells” Timișoara).

Seara au fost vizionate filmele „Metropolis” și „Philadelphia Experiment”

unei opere își închipuie, fără a fi conștient, că ea va supraviețui anilor, secolelor, timpului însuși... Dacă ar simți, în vreme ce lucrează, că ea este pieritoare, ar abandona-o pe drum, nu ar putea să o termine. Activitate și amăgire sînt termeni corelativi” (subl. n.).

● Mă interesează mai puțin cine au fost în realitate și cu ce s-au ilustrat domnii Crispin și Scapin, pictați odinioară de Daumier. Mă farmecă figurile lor animate de un violent rictus, de o șiretenie gregară, la unul, și de o șiretenie a clevețelii, la celălalt. Obrajii li sînt atenți luminați, umbrele și semitonurile

lăți în numirea exactă amintite. „Nu-mi veți vedea fața mea / e mult prea-năvertizează poetul. Și, în ceea ce, obișnuit, este delimitate de prestidigitator candoare) în „falduri” stilis Nichita Danilov este împin în față, cit mai în ochii citi mai astfel făcut intercept veți vedea fața și umbra nu / căci umbra mea e permanent voastră”. Acel obsesiv cîmp eis : cîmp negru), revenit cu direct sau indirect — în poezior două volume, delimitază anume, spațiul de geneză poetică, percepere din interior a obiectelor — ca și cum eu-ul s-ar plasa constant în chiar centrul obiectului descris („căci umbra mea e permanent în umbra voastră”). Strania ubicuitate a „cîmpului” și de o apropiere — să-i spunem ciclică concentrică față de obiect, amintim de imaginea ouoroborou-ului care, incolăcit, se devoră în punctul unde se întîlnește cu sine. Cîmpul mai este prezent și în dublă ipostază pe de altă parte: ca întîndere și ca margine, ca suprafață și ca linie, în legătură cu el fiind toposurile cele mai reprezentative ale poeziei Danilov, anume: apa, piatra, umbra, gerul (grupele chiar astfel și aranjate trei paradigme: una a apei, în care intra și lacrimă / plîns, / sînge / inimă / vîrstă, toate necorespondente piatră; altă paradigmă a pietrei și a tîi formată din umbră / inger): „Odată timpul și apa toate se vor scurge într-o / Inima mea și inima ta / și toate mile noastre / se vor scurge într-o singură inimă” (Odată cu timpul și apa): „Lacrima care-ți arde în ochi / și lacrima care aleargă pe ape” (Poemul lacrimilor). Se observă, în genere, o beneficiă simplificare a structurii versului, o concentrare a expresiei care se cristalizăază uneori în forme deplin reușite: „Și însuși Verbul / ce mistuie Fapta / nu-nchină Balanța / spre stînga sau dreapta // Lumină și umbră; / talerii urcă mereu și coboară / tot dedesubtul din lucruri / în scot în afară” (Univers în balans): „Bobul de grîu / pentru care a fost pregătit / întreg cîmpul / rodi-va?” (Întreg cîmpul) sau versurile aceluia „Poem în O” din care nu vom mai cita. Ceea ce este însă într-adevăr remarcabil în poezia lui Nichita Danilov este „limpezimea” ei de frescă, negrul din care cîmpul își întinde substanța pînă la margini, marginile cu ar chini și ingeri contopiti într-această umbră. Dacă n-ar fi fost poet, Danilov ar fi fost cu siguranță zugrav de minăstire și-ar fi pictat în loc de Apocalips o brazdă de pămînt negru neumblat. Cele „9 piese pentru orgă” din precedentul volum ar fi fost cei mai frumoși psalmi din literatură.

RAMONA FOTIADÉ

*) Nichita Danilov: *Arlechini la marginea cîmpului*, Editura Cartea Românească, 1985.

In jurul anticipației

Consfătuirea cenaclurilor

(în seara precedentă fuseseră prezente „Leana” și „E.T.”), după care a urmat un program muzical distractiv, pregătit de gazde.

În ultima zi s-a desfășurat o interesantă manifestare intitulată „Informatica și viitorul” — prezentare și demonstrație a performanțelor atinse în tehnica de calcul și perspectivele introducerii acesteia în viața societății noastre, avîndu-l ca invitat pe Vasile Baltag, director al Centralei industriale pentru electronică și tehnică de calcul.

VOICU BUGARIU

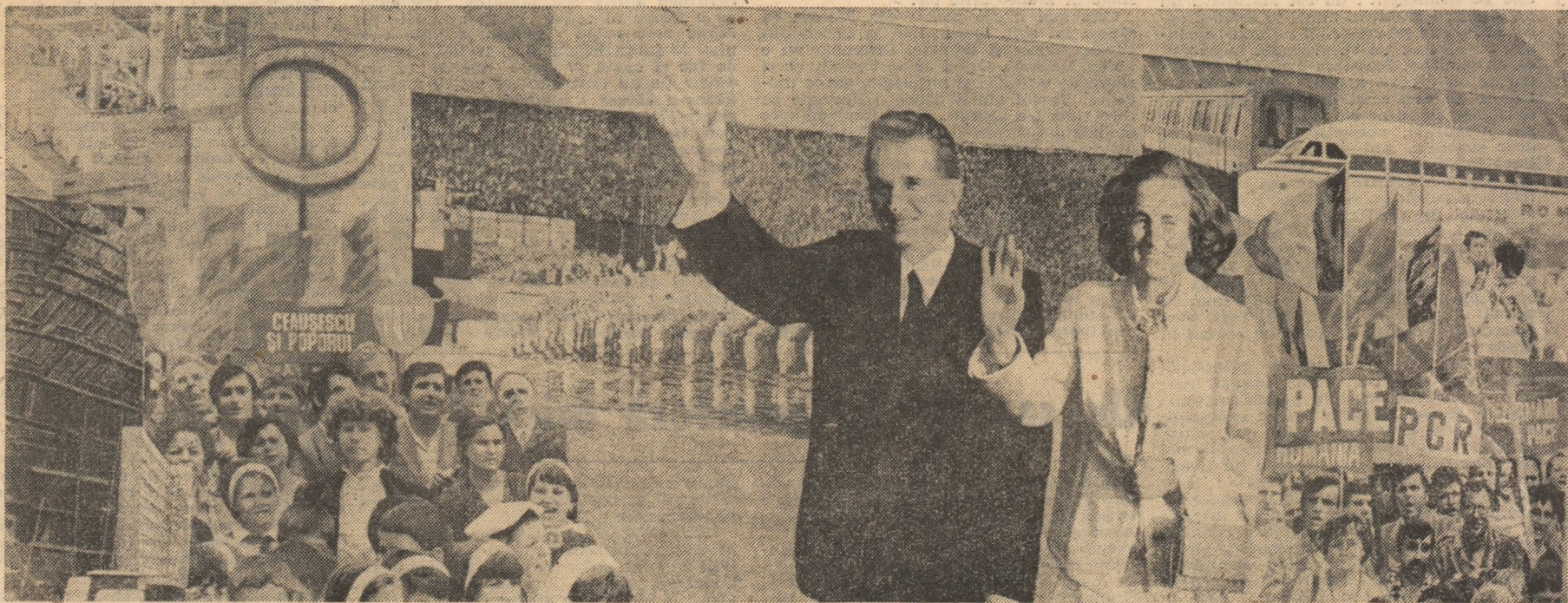
Accesul liber la raft

● „Cînd nu scriu, mă simt vinovat”, declară Borges într-un interviu. Echivocă frază. Pentru că, în egală măsură referă și asupra calității și asupra cantității. Fapt care, plasînd-o în gura altcuiva, produce ilaritate. Complementar, cît de potrivită mi se pare această spusă a lui E. M. Cioran: „Cel care se consacră

de brun și negru dovedesc o regie de clasă și, într-asta, Daumier pare să aplice în felul său lecția lui Goya. A cunoscut, sau nu picturile, gravurile și desenele aragonezului? Mai curînd, nu. Oricum, expresivitatea figurilor e remarcabilă — priveșți pe acel Balzac cu bastonul, realizat de Daumier. Desenul e și nu e caricatură. Apar exagerări vioaie, aidoma celor din caricatura lui Nadar, destinată aceluiași scriitor. Intenția de a glumi cu personajul e evidentă în ambele cazuri. Și totuși, Daumier execută doar un crochiu sau un studiu pentru un eventual tablou. Nadar și Daumier îl surprînd pe Balzac ca pe un contemporan. În schimb, în schițele de portret pe care li le închină Picasso, oricîtă intenție de șarjare le-ai bănui, ele nu mai respectă canonul caricaturii.

MIRCEA CONSTANTINESCU

FIICĂ DE PLAIURI FERICITE, FIICĂ A COMUNISTEI ERE!

Lucrare de ION BITAN și VLADIMIR ȘETRAN

Urări într-un mulți ani

În vremuri de răscruce — dirză
și în priviri țara e Soarele.
Din vremi de răscruce Pământul străbun
e adierea adevărului suprem
e adierea adevărului suprem
ce se numește trăire în siguranță.
Din vremi de răscruce a gândit
cetățile științei pentru coloana
demnității noastre.

Astăzi e de înțeles cum diminețile noastre
sunt pacea izvorului și a cimpiei,
și a oamenilor.
Pentru fiica aceasta frumoșele de astăzi
sunt zile și nopți topite de raze
în hora anilor.
Izvorul de urări într-un mulți ani
se îndreaptă recunoscător
către Fiica Patriei Române.

GEORGE COROBEA

Omagiu

În ianuarie,
Imi infloresc cuvintele.
Scriu trăindu-mi oamenii.
Laud Ființa cea mai aleasă
Dintre femeile Patriei !...

Tovarășă Elena Ceaușescu,
Azi, cea mai frumoasă floare
A Pământului
Și a cerului —
Poezia,
V-o trimit
înflorind ;
LA MULȚI ANI !

NICOLAE SINEȘTI

O floare de pace

Un cîntec curat și alb ca fulgii
de nea la ceas de început
de an se cuvine celei ce și-a
confundat destinul cu destinul
patriei și s-a dovedit într-un
credința de mai bine a poporului
din cea mai adîncă tinerețe.

Un gând de bine în prag aniversar,
împodobit cu ghirlande
de flori, celei ce-și dăruiește
ideile științei pentru binele țării
și al omenirii întregi.

Un sentiment ales pentru sufletul
de mamă și soție ce se revarsă
cu bunătațe peste marginile
inimii, ca un torent de munte
cristalin.

Un poem înalt omului pontic
ce trudește alături de mai marele
țării, cu mintea și cu fapta,
pentru descleștări de ambiții
și semănarea de prietenii
între toate popoarele lumii.

O floare de pace și tihnă
cele ce dorește pacea pe planeta
noastră.

Un ram înmugurit pentru
zîmbetul plin dat copiilor noștri
— mlădițe de aur ale timpului
ce vine.

Un buchet de tinerețe fără
bătrînețe și viață fără de moarte
acelei fiice a României, ce-și
relevă Carpații ca pe-un stindard
de dor.

DUMITRU UDREA

Făclie prin decenii

Între zăpezi patria-și cîntă
Cinstită, fiicele de slavă
Care i-au luminat tulpina
Prin crezul pur, prin fapta bravă.

Și prin decenii, lingă fiul
Stejar înalt cîntat de glie
Chipul femeii, demnă frunte
Aceeși de partid, făclie.

Cu ochii mari scrutînd departe
Atomului vieții noi îi cere
Fiică de plaiuri fericite,
Fiică a comunistei ere !

CRISTIAN PETRE

Femeia erou

Azi imi aleg cuvintele înzăpezite de dor
Și le-nfășor cu brațe calde de hermină
Elena Ceaușescu este al nostru tricolor
E demnitatea țării și-a țării lumină

Poemele mele cu împletituri de soare
E tot ce am mai curat, e tot ce am mai bun
Elena Ceaușescu e cînt și sărbătoare
E doina ce răsună-n codri de gorun.

Lumină a patriei femeia exemplară
Femeia-erou și-al patriei viteaz
Elena Ceaușescu e zidire de țară
Lingă bărbatul României de azi.

CHIRIAC SAMOILĂ

Omagiu

Se-mbracă-ntr-o țară în jerbă de ninsoare
Întreaga țară-i astăzi în jerbe de lumină
Omăgînd pe-aceea ce-n patria deplină
E Omul de renume, savant și muncitoare.

Mereu, mereu alături de-acele ce-i în toate
Un adevăr de țară și-i simbolul cel nou
Ea însăși pentru țară-i făclie și Erou
Și-i luptătoare dirză de zbor în libertate.

Acum cînd peste țară zăpezile se-arată
În jerbe de lumină ca un simbol curat
Omăgîem pe-aceea ce pentru țara toată
E simbol de lumină, științelor savant.

Se-mbracă-ntr-o țară în jerbe de lumină
Pe plaiuri de legendă, pe plaiuri strămoșești
Sărbătorindu-și Fiica ce-n patria deplină
E simbolul în lume-al științei românești.

Întru mulți ani cu bine dorim să ne trăiți
Întru mulți ani cu pace ca-n datină română
Tot ce-ați dori să fie să-mpliniți ;
Noi vă urăm cu-n ram de brad în mină.

Fiica țării

Acum zăpada, iată, ne umple iarăși casa
Stă griu-n încordare să ne ținească-n prag
Sub munți de promoroacă un mugur vede ramul ;
E ianuar afară-n al anilor și-rag.

Și-i semn de bunăstare cînd își începe țara
În sărbătoare drumul în noul cincinal
E ziua celei care-i e țării primăvară
Și-i în chimie, iată, savantul ideal.

E ziua Fiicei țării ce pentru țară știe
Să nu cunoști odihnă, să nu cunoști răgaz
Cum griul nu cunoaște odihna pentru glie,
Cum timpul nu cunoaște odihnă pentru azi.

Visînd să fie țara în plină înflorire
Alături de Eroul ce-i este țării scut
Ea nu-și acordă sieși un strop de fericire
Mereu fiind prezentă în vajnicul tumult.

Și pentru-acestea toate venim cu bucurie
Ca-n datina străbună să-ți spunem bucuri
Să ne trăiți cu țara și viața să vă fie
Un drum deschis, de pace : „Ani mulți și luminoși“.

EMILIAN MARCU

ÎNALT OMAGIU, ALEASĂ RECUNOȘȚINȚĂ

(Urmare din pag. 1)

tă cu cele mai prestigioase
titluri academice și univer-
sitare. În același timp, tova-
rășa academician doctor in-
giner Elena Ceaușescu acțio-
nează cu o strălucită con-
secvență în fruntea Comite-
tului Național Român —
„Oamenii de știință și pa-
cea“ — pentru ca toate marile
cuceriri ale progresului și
cunoașterii să fie puse ex-
clusiv în slujba muncii și
vieții pașnice, libere, prospe-
re a popoarelor.

Iată, așadar, cele mai ale-
se și profunde rațiuni pen-
tru care, acum, la acest ales
ceas sărbătoresc, aducem

din adîncul inimilor noastre
tinere cel mai înalt omagiu
tovarășei academician doctor
inginer Elena Ceaușescu
pentru tot ceea ce a făcut și
face pentru înflorirea știin-
ței și învățămîntului romă-
nesc, pentru progresul și
prosperitatea patriei, dorin-
du-i din adîncul inimii și cu-
getului nostru, cu tinerească
și vibrantă mindrie patrioti-
că, revoluționară, într-un mulți
ani cu multă sănătate și pu-
tere de muncă, alături de
mult stimatul și iubitul nos-
tru conducător, tovarășul
Nicolae Ceaușescu, pentru
înfăptuirea cu succes a isto-
ricelor hotărâri ale Congre-
sului al XIII-lea al partidului !

Lecturi complementare

Copaci care se despletesc și curg în spațiu; copaci care rodesc, ca fructe strani, mari lumini arpinse; lupi în haită împrejurul lor; ființe fabuloase, jumătate cabaline, jumătate păsări, proiectate pe firmament; un car sfărmat; un personaj cu valiza în mână, visându-și coroana pocziei pe creștet și lăsându-se condus de-o stea; tot el, probabil, încovoiat, ca un gânditor, deasupra unei bănci, pentru ca un arbore, a cărui coroană se risipește pe cer, să-și infigă în trupul lui rădăcina. Toate aceste imagini, într-o linie tremurată, neimplinite ca atare ci doar sugerate, sint ilustrațiile lui Florin Pucă la versurile lui Constantin Preda din placheta *Fiecare cu steaua lui*. „Ilustrație” e puțin zis, și echivoc: aceste desene sint, în realitate, un penetrant comentariu. Florin Pucă a intuit exact esența acestei poezii: convertirea realității în miracol și solitudinea substanțială, de care subiectul liric tinde să se apere prin exuberantă imagistică (mai cu seamă în placheta anterioară, *Sora mea inserarea*) și muzicală (mai cu seamă în aceea de față).

De altfel, de aici pornește principala modificare care s-a produs într-un răs-timp extrem de scurt în poezia lui Constantin Preda. Foarte puține poeme se mai folosesc de versul alb, cu alonjă suplă și elegantă și, în consecință, mai amintesc de grația orgolioasă a lui Lorca. Dintre ele, două sint remarcabile: deși evocă anotimpuri diferite, atmosfera e aceeași, de lume statică, pierdută în timp și spațiu. Forța de a imagina a poetului se exercită nestingherit, în dacă te strigă cineva pe nume: „vara casele sint pustii / fiecare ne tragem / răsufletarea în arii în cer in oriunde / și-n plină zi dacă te strigă / cineva pe nume / in locul tău răspunde o piatră / apoi cine știe o coamă de cal / ce așternulă-n univers / să doarmă pe ca zeul bătrîn / și-atî de simplu — ești marlor / cînd o minune se depune / în lucruri // iarna / cînd ne întîlnim în uliți bătrîni / ne-acoperim fețele cu in-timplări”, ca și în adio frumoase șaruri nupțiale: „ploaia ca-ntr-o logodnă secretă / și oglindile mai adinci decît moartea // în odăi copilele par niște flori decenate / pe-un ceacine / tremură chipul toamnei lipit de obloane / totul despre inimă domnișoară / prescura și noroacele tinerețelor mele adio / voi frumoase șaruri nupțiale / zmeul și zina mitul și frunza mîi mîi // septembrie-invechit / bogat în sîrături și semne cerești / e in-voire generală la schituri cu miri / dese-

nași pe coperțile de cafea / cin' să mai aprindă putregaiul din lampă / dar fluturile zburat de sub peceți?” E adevărat că un aume decorativism amenință asemenea poeme, dar melancolia pompează singe în arabescurile lor.

Cele mai multe poeme din *Fiecare cu steaua lui* sint, lucru nou la Constantin Preda, rimate și ritmate. Diferența nu e numai formală. Oricît ar dori poetul să-și conserve viziunea și mitologia, ele se modifică. Versul alb îi dădea o libertate pe care rima l-o răpește. Ea îl împinge spre modele noi și, într-o măsură, li-l subjugă. Strofa cu profil de salcie plîngătoare a lui Ioan Alexandru din epoca Imnelor e foarte prezentă. Iată una din zi fericită ziua de mire: „toamna oamenii ies cu femeile la nunți / și satu-nreg e o chiuitură / miresuca-brazilor din munți / plînge despletită într-o sură”, alta, din dragul nosiru: „mai deunazi noi am slobozit tîntina / și-am chemat în sat arțarii ca la nunta / i-am omenit cu vin și de-atunci intruna / trei zile plîng și-o săptămînă cîntă”, și încă una din con-

cielu) cu aspect de joc in metru folcloric, de un suprarealism sui generis. Modelul e, in acest caz, difuz, căci experimentalul l-au încercat mulți, de la Urmuz la Nichita Stănescu. O carte întregă, Rimbaud, negustorul, scrisă in acest fermecător stil in dodii, dar cu o miză superioară, a tipărit, concomitent cu *Fiecare cu steaua lui*, Mircea Dinescu. Poemele de acest fel ale lui Constantin Preda sint delicioase cîntece de dragoste, in care metafora șuie răsfrînge aluziv senzualitatea (melopee cu o floare in colțul gurii): „mai ții minte zece culmi / stăteau trîntite sub ulmi // jucau leapșa pe o frunză / inimă de foc și spuză // șapte vipere pe-un deal / ținea luna sub un șal // amiaza dădea-n cărare / ploaie rea cu trei piccioare // aveai umeri mici de fată / poala gurii tîmilită // au au au ce chip sublim / doamne ce era să fim”. E aici o savuroasă gesticulație de îndrăgostit sugubă, ca și in pe sub pale reci de vînt: „pe sub pale reci de vînt / aeamii de trei parale / fără de-acoperămînt / imi due trupul într-o vale // trupul meu sub lespezi mici / coborît de purisani / cinci ocale de chir-pici / fi-va doamne peste ani // zece meșteri gabroveni / bat in crini floarea promisă / asfințit de arnoleni / peste-o lume interzisă // astă-noapte sub o stea / dinspre zori într-o mirare / prapore la

ascară-au spart o moară // femeile au coborît in prunci / și-au vîrșit ferestrele cu oeară // crește-o slăcărucie în țărînă / bate-amiaza cu tîmpanul într-un par / o femeie cu basmau-n mină / ușie din lanuri cînteze de var // puterea ploii stă in mușuroaic / mi-e inima cit o zăbală spartă / peste tarlaua galbenă de paie / plutește hohotind un trup de moartă” unde fina convertire a cotidianului in fabulos se regăsește intru totul.

Intrebarea e de ce poetul nu și-a abandonat rateurile in sertar. Nu se poate să nu-și fi dat seama că foarte multe din poemele cărții sint catalogabile ca pastişe. Faptul că le-a amalgamat il trădează. Neintreruptă căutare a identității și re-elaborarea ei țin de natura artistului autentic, însă nu toate momentele acestui proces trebuie aduse in fața publicului. E bine ca tînrul scriitor s-o știe: in această greșală au căzut mulți dintre colegii lui mai vîrstnici de generație. Ce ar fi trebuit să facă el?! Să-și fi alcătuit cartea in întregime din poeme de aceeași manieră cu cele din *Seara petrecută in castelul ducei* și din *Sora mea inserarea*, mai ales că unele dintre cele incluse mărturisesc o beneficiă radicalizare. E cazul, între altele, al unui poem ca spune-mi arthur rimbaut, un discurs cu o dicție incisivă, care, după o primă parte de imagerie grațioasă, propune un început de finalitate parabolică („trimiteră la mituri o las pe seama // celor care confundă vioiciunea cu apocalipsul / celor care nu căinează esența unui măr căzut / celor care știu că trufia promite-n stînga / și-n dreapta locuri de veci mai înșorite / pe colinele elocinței”) și o acută interogație existențială („a cui răzvrătire sint eu seara / cînd mă desprind de propriul meu trup / și respirînd ating talpa zeilor?”). Intre timp, și-ar fi cristalizat, in limitele propriei originalități, noua formulă.

Imaginile, versurile, strofele excepționale sint foarte numeroase in plachetă: „astă-seară ești singur / și șfeșnic aprins al tuturor încercărilor fratelui / de a-și regăsi fratele”; „cu ochii unui arbore într-o-nserare / să plîngi de parcă-ai fi inmormîntat pe cineva”; „zăpada-i aer respirat de fată”; „fluturi buimaci” „curs din iocane / peste bătaia limbitor ocaș” etc. etc. Ele aparțin unui poetat, care merită să fie urmărit in continuare cu atenție. Păcat că, in grabă, se a-și pregăti o regie cit mai spectaculoasă, a neglijat construcția cărții.

CONSTANTIN SORESCU

*) Constantin Preda, *Fiecare cu steaua lui*, Editura „Scrișul românesc”, 1985.

Un caz de metamorfoză lirică *)

stanlin: „să vii la noi in sat odată toamna / la fiecare poartă dacă bați e nunta / lebădă ț se preface palma / și-n univers nemărginirea cîntă”. Deși nu sint căutate, exemplele arată mai mult decît o dependență de ordin prozodic: dependența e și de lexic, și de mitologie, și de atmosferă. Spaima ancestrală, plînsul continuu, sârbătorescul hieratic, toate acestea sint atitudinii și teme din *Imne*. Constantin Preda și le însușește total, in numele unei experiențe de viață comune, probabil. Uneori, „copiile” lui au mai multă prospețime și vigoare decît „originalele”, dar, indiscutabil, tot pastişe rămîn.

Alte poeme, mai puține, par așchii care au sărit din trunchiul experienței folclorizante a lui Cezar Baltag. De exemplu, floare trasă de boi mici ar putea fi pusă in gura personajelor din *Madona din dud*: „floare trasă de boi mici / cu soarele pe opinci // s-a deschis cerul azi-noapte / și m-am speriat de moarte // anu-i copac zia o frunză / desenați pe nici-o pinză // ce spaimă numai o clipită / am fost și piatră și copită”. Sint, in sfîrșit, un număr de poeme (ar putea alcătui un

nunta mea / a trecut un tei călare”, și in altele, care fac din humor o formă de disimulare a Erosului.

Deci, omogenă in ciclul *Seara petrecută in castelul ducei*, care mi-a prilejuit in 1983 un prim comentariu, și in *Sora mea inserarea*, poezia lui Constantin Preda apare in *Fiecare cu steaua lui* ca un trup cu mai multe și foarte diferite capete, și mai toate de imprumut. Poetul are 24 de ani (n. 12 ianuarie 1961) și și-a scris cartea la 23. Influențele, mai ales cînd seamănă cu o probă de haine, sint îngăduite la această vîrstă. Debutînd cu poeme in vers alb, el nu putea să-și reprime tentația rimei. Și era de prevăzut că, in această experiență, anumite convergențe de viziune îl vor obliga să-și descopere modele pe Nichita Stănescu, Ioan Alexandru și Cezar Baltag și că, odată cu tiparul prozodic, va prelua de la ei și unele stileme. Nu-i putea fi ușor să-și transpună in versul cu rimă o viziune căreia versul alb îi este consubstanțial. A avut nevoie să rateze pentru a reuși într-un poem ca niște rudari („să batem pari la gura podului știi mamă / niște rudari

ANCHETA NOASTRĂ

Adevărul despre Școala de literatură

Al. Căprariu

— Și eu am fost elev la Școala de literatură.

— Cîteva date despre dv. ca elev al acestei școli, dacă se poate să facem împreună o incursiune in acest „tîmp” al dvs., sigur de neuitat...

— In contextul existenței mele, care nu a prea curs ca un riu liniștit, vinovăția împărțindu-se între viață și mine, segmentul destinului meu dintre 1951 și 1952, perioadă cînd am fost elev al Școlii de Literatură, reprezintă o experiență dramatică, dar încărcată de multiple semnificații adinci — fără de care nu aș fi ceca ce sint azi.

Evident, nu-mi fac iluzia că, in aceste cîteva pagini, aș avea puterea de a pune in lumină, cu indetulătoare credibilitate, toate nuanțele — pure sau nebulose — ale acelei perioade. In plus, pentru că au trecut peste trei decenii de atunci, mă suspectez că nu mai pot povesti viață, că lunc, din cauza fluxului memoriei, spre literatură. Spre a intra direct in subiect, trebuie să spun că am ajuns la Școala de Literatură datorită strălucitorului poet, șcinteiștorului spirit care a fost și este Geo Dumitrescu. In 1951 (dacă marea memorie nu mă trădează), Miron Radu Paraschivescu — cel ce mi-a botezat debutul — nu mai era la Cluj-Napoca, iar „Almanahul Literar” (care, mai apoi, a devenit „Steaua”) se născuse sub conducerea lui Geo Dumitrescu și A.E. Baconski. Era încă perioada cînd poezii — dintre care, in cele din urmă, nu puține s-au dovedit versificatori — scriau poeme de sute și mii — spun adevărul! — de versuri, crezînd unii cu totală sinceritate, că astfel rezolvă, la nivel maxim

de exigență și responsabilitate, marile cerințe ale poeziei române. Din fericire, această paranoia a elefantismului „poetic” a decedat, nu fără a lăsa in presa vremii numeroase reportaje de verificare, pe care timpul, neiertător, le-a aruncat in coșul cu gunoi al antiliteraturii. Cred că unii dintre cei ce au trăit pe viu cea etapă — in parte revolută — a literaturii române, fără a deschide procese obtuz-violente și fără a se disculpa in mod facil, ar putea scrie și publica mărturiile de maxim interes și esențiale semnificații despre psihologia estetică a acelei etape. Indrăznesc, știînd că nu voi fi înțeles greșit, să mai fac o necesară precizare. In perioada — despre care povestesc circula, dar atunci sub formă de eroare, adevărul că nu se poate face literatură fără a cunoaște viața. Acest adevăr este nou cam de o tandără de eternitate. Trecută prin retorta chinuitoare a dogmatismului, această lege esențială pentru ființa autentică literaturii a dus la ideea unui tip de documentare simplistă și diletantă, documentare, falsă in fapt, prin care unii credeau că policromiile lumii obiective și subiective, esența proteică a acestor universuri in permanentă comunicare pot fi surprinse și, apoi, fixate in albul hîrtiei prin epidemice atîngere cu fața locului. (O poezie de remarcabilă inteligență — citez din memorie — spusese și tipărise un gînd ce suna cam așa: „Am fost la fața locului și fața locului era umflată”). Nu se aveau in vedere, pe atunci, modalitățile specifice pe care trebuia să le parcurgă scriitorul intru cunoaștere, decantările interioare pe care alchimii talentului sint obligate să le aplice datelor — obiective și subiective — ale existenței in drumul spre creație. Dar nu mai stăruim aici, pentru a nu mă rătăci in hățișurile unui teritoriu prea abstract in ceea ce privește capacitățile mele de a fi explicit. Cert este că, in deplină onestitate de poet cu mult mai multă experiență ca mine, A. E. Baconski mi-a facilitat o săptămînă de documentare intr-un S.M.T. ce se afla lingă Cluj-Napoca, la Bonțida. (Pe atunci, strălucitul poet și om de cultură care a devenit A.E. Baconski publicase

și două poeme kilometrice, surse ulterioare pentru însuși A.E.B. de citate ce-l amuzau profund). La citeva săptămîni după cea documentare făcută in spiritul epocii, reintors la Cluj-Napoca, am încheiat și eu un poem de lungimea șoselei E15. Hibridul in cauză a fost publicat de A.E.B. — sub titlul „Tractoriștii” — in „Almanahul Literar”. Cred că Geo Dumitrescu — evident, nu sper că poetul își mai amintese acest lucru — l-a citit in manuscris și, presupun, datorită humorului său imprevizibil m-a propus pentru un an de încalzarmare estetică la Școala de Literatură! Această experiență, de un inedit absolut, s-a soldat pentru mine — in plan exterior — cu un cvasi-dezastru. Dar, din unghiul de vedere al adevăratei cunoașteri a vieții și implicit al literaturii, prin aceeași experiență îi datorez lui Geo Dumitrescu, pe lingă inaltele virtuți oferite de creația sa și a stilului său — aparent blazat și cinic — de a cîntări valorile scrișului, un teritoriu interior de inepuizabilă meditație.

Pe scurt, in toamna lui 1951, desi student in anul IV al Facultății de filologie, devenisem elev la Școala de Literatură. Cînd am plecat de la Cluj-Napoca aveam 20 de ani și eram apolitic. După aceea, din păcate, am învățat foarte mult.

— Ce colegi ați avut? Ce vă mai amintii despre ei?

— Cineva (poate Sadoveanu?) se zice că — vorbind despre „Școala de Literatură” — ar fi spus: „De aici vor ieși exact atîția scriitori cîți au intrat”. Aserțiunea aceasta are aceeași acuratețe și aceeași precizie ca teorema lui Pitagora. A dovedit-o trecerea ireparabilă a timpului, deci de alt judecător nu mai este nevoie.

Azi, nu-mi mai amintesc precis numărul „elevilor” admiși — li: toamna lui 1951 — la Școala de Literatură. Spre rușinea mea, și-mi cer umilită iertare toștorii colegi, nu-mi amintesc nici numele tuturor celor cu care, atunci, am fost împreună, chiar dacă nu trăiam pe același meridian al visului. Știu că eram veniți cam din toată țara. Știu că eram proveniți de sub orizonturi socio-culturale dintre cele mai felurite. Unii dintre noi se afirmaseră ca străluciți

autori pe la gazetele de perete, alții — și nu văd obligatoriu un merit aici — depășiseră prima logodnă cu zierele și revistele literare, pentru aceștia din urmă Homer, Tacit, Shkopspeare, Balzac, Tolstoi, Ibsen, Baudelaire, Eminescu, Argehi, Blaga, Barbu (Ion) și mulți alții fiind prezenți de lumină cel puțin relativ familiare. Dintre noi toți, cel mai reprezentativ era — și cu deplină îndreptățire pentru acel calendar literar — Victor Tulbure. Țin să precizez că, exceptîndu-i pe Fănuș Neagu și Ion Horea — in spiritul unei necesare etici scriitoricești, nu voi mai pomeni, nemijlocit, alte nume. In fapt, mă tentează descifrarea unor probleme ce se leagă de experiența trăită la Școala de Literatură și nu in particularizarea exemplificată prin numele unor prezențe fizice care au fost actori reali in împrejurări asupra cărora au glosat alții, unii dintre ei făcînd chiar literatură de calitate din conținutul acelor împrejurări. Atitudinea aceasta mi se infățișează drept cea mai loială, pentru că — atunci și acolo — am trăit și stări conflictuale ce m-ar putea împinge spre un subiectivism incorect. Viața mea — așa cum m-am bucurat să o trăiesc — nu a fost lipsită de greșeli nici atunci, nici in anii din urmă. Deci, imi spun, cit drept aș avea eu la a-i judeca pe alții? Dar asupra celui timp (pentru că el a făcut și face parte din puținul timp al singurei existențe ce mi-a fost dată), consider că nu am doar dreptul, am datoria să-mi exercit judecata.

— Care este rolul Școlii de Literatură in formarea dv. ca scriitor?

— Așa cum am înțeles eu lucrurile — și nu am îngîmfarea să cred că scot in lumină însăși inima adevărului — cred, că eroarea fundamentală care a minat teritoriile interioare ale Școlii de Literatură a fost faptul că ne-a izolat într-o lume artificială. Era — cel puțin in plan teoretic — și creatoare și de bună intenție inițiativa de a edifica o oază in care tinerii de talent (ori bănuții ca atare) să se dedice studiului sistematic al unor fundamentale probleme politico-filosofice, literare, de estetică și multe altele, numai că — încă din fașă — buna intenție era ciuruită de dogma-

tism, diletantism, improvizație, și, nu in ultimul rînd, de programatic efort de a stabili la noi, ca exemplare, modele care, poate, in alte părți dădușeră fericite rezultate — dar in harta de aur a spiritualității noastre nu-și puteau afla solul firesc. M-ar nedreptăți cel or crede că judec cu obida unuia care, cîndva, s-a socotit lovit. Am convingerea că descifrez faptele din chiar paginile concrete de calendar ale acei vremi. La urma-urmei, ce adevăruri decisive putea să transmită — unor suflete tinere și in plin proces de țîșnire spre lumină creatoare — cei ce afirmam, cu inconștiența diletantismului și dogmatismului inculturii, că Eminescu este genial pentru că a scris „Împărat și proletar”, că inegalabilul Argehi ne-a dăruit „poezia poeticești”, că Maioreșcu putea fi eliminat din critica literară românească, iau Baudelaire este un tipic reprezentant al descompunerii burgheziei, că referirile la marile valori ale literaturii universale sint — aproape fără greș — certe indicii de „cosmopolitism”? Și mă opresc aici, precizînd — exprimîndu-mă in stilul unui „titan” al celui timp — că nu am formulat nici „cinci la sută” din inimaginabilul ciclu de elucubrării care, azi, ne fac să zîmbim, nu fără a ne simți încă indoliați că am fost obligați să risipim nespuse de multă vreme, spre a despărți lumina de intunerice, dureroasă chirurgie ce putea fi evitată dacă am fi păstrat, in orice clipă, legăturile firești și vital necesare cu marile tradiții și izbinii ale literaturii pămîntului natal și ale literaturii universale.

— Totuși...

— Am avut posibilitatea. In cadrul seminarilor care se țineau, să-mi clarific o serie de probleme. De la Sadoveanu am avut ce învăța, de la alții scriitori foarte buni. Nici unul nu ezita să facă referiri de substanță la literatura dintre cele două războaie, considerată ca moment de virf, asta nu seamănă că aruncau o umbră spre Eminescu, spre Caragiale...

Anchetă realizată de ELENA ȘTEFĂNESCU

(Va urma)

Adîncimea lirică

După antologiile „Nordul obiectelor” (Junimea, 1979) și „Demonul” (1982, „Cartea Românească”, col. „Hyperion”), ambele însoțite de prezentări aparținând lui Marian Popa, apare în cadrul colecției „Cele mai frumoase poezii” a Editurii Albatros volumul intitulat „A doua zi”, cu un „Cuvînt înainte” semnat de Laurențiu Ulici. Culegerea cuprinde poeme din cele 14 volume ale lui Ioanid Romanescu apărute pînă azi (exceptînd, desigur, antologiile) și este făcută din perspectiva prezentului. Marian Popa, în postfața la volumul apărut în colecția „Hyperion”, unde a descifrat o imagine a poetului și o evoluție a poeziei sale care s-au impus („De la egotismul militant la hieroglifele gnomic”), sesiza posibila dramă a acțiunii de selecție precum și riscul unor „erori eroice”. Cită eroare, altă dramă, mai ales că poezia contemporană oferă cîteva exemple (între care al lui Ioan Alexandru e cel mai evident) de persistență într-un asemenea eroism. Căci o selecție ratată e una, iar permanentizarea unei erori prin prelungirea opțiunii în creația ulterioară e cu totul altceva.

Textul lui Laurențiu Ulici, care însoțește antologia, este concis și la obiect. În felul în care e conceput el este un ecou al selecției, dacă nu cumva lucrurile stau exact invers. Oricum, criticul încearcă să descrie în titlul volumului și în poezia corespunzătoare din volumul „Paradisul”, ceea ce cu o sintagmă care a început să se toacească prin abuz, s-ar numi dimensiunea ontologică a poeziei lui Ioanid Romanescu — dispărarea în fața amănunții deformante, contratimpul existențial.

Orice interpretare păstrează (Laurențiu Ulici o știe bine) în ea ceva din conținutul patului procutian. În cazul de față criticul caută să reducă intrucivitatea (așa cum face și selecția) ponderea laturii jubilatve, jovial-ironice și orgoliose plebeiene, în favoarea celei grave și meditative. Se neagă de fapt esenismul poetului, arătîndu-se că însurgența și osienția dezinvoltă, sentimentalismul tăios și franchețea atitudinilor ar fi caracteristice în cazul lui Esenin individual social, iar în cazul lui Ioanid Romanescu proiectului său imaginar. Distincția pare justă, raționamentul e însă fals, căci fără îndoială și în cazul lui Esenin este vorba tot de un proiect imaginar. Doar raportul dintre imaginar și real se modifică. Iar Ioanid Romanescu apare ca un caz tipic de substituție a proiectului imaginat eului real. Este edificatoare în acest sens și fraza din scrisoarea poetului adresată lui Eugen Simion și citată în „Scriitori români de azi”: „Eu trăiesc izolat, ca nimeni nu mă tuțuie, eu distrug oină și lucrurile mele durabile pentru că eu am o altă idee despre perfecțiune”. Criticul ia în serios această confesiune trucată, în care poetul de fapt se autocitează, cum ne dăm bine seama citînd în amplul poem „Demonul” secvența XX. Ceea ce nu-l împiedică să observe exact că poetul își compune un portret de mare însingurat, de apărător al poeziei și al ipostazei romantice a poetului. Cu toată regia, recuzita și gesticulația de rigoare și adăugînd umilința ironică și modestia orgolioasă.

Ioanid Romanescu este de fapt un genitoid macedonkian

trecut prin retorismul ironic al lui M. Crevedia din „Mi-e foame, mi-e seie”. În același spirit el declară cu trufașă modestie că poezia sa „nu are glorie / pentru simplul motiv că nu și-a dorit-o”, deplînge faptul că „strîmță în umeri e gloria” și cere unei instanțe numite revizuirea statutului său de poet. În ce are mai convingător poezia sa e o poezie directă, cu un inventar tehnic extrem de restrîns, dar deloc lipsită de rafinament. Un retorism nuanțat de ironie, un ton cînd jovial-umoristic, cînd patetic, un discurs cînd spumos și incantatoriu, cînd cu desăvîrșire prozaic. De fiecare dată însă, în spațiul alb al poemului țîșnește, ca o neașteptată viațată, o imagine insolită. Aproape fiecare poem conține o asemenea imagine-pivot care conturează și ideea poezică: „Trăiesc pe spinarea mea sar din mine / am casă la aeroport / beau aer mîninc aer sint ocolit / ca stîlpii cu emblema cap de mort // NEVASTĂ-MEA VIAȚA ÎȘI SCUTURĂ DE MINE COVOARELE / (s.m.) a devenit obișnuiță, cu ochi pe jumătate / închîși călătoresc prin mine elătinat / compartiment cu păsări mari electrizate // doarme pămîntul cu genunchii la gră / sub frîta subțire cămășă de brumă / beau aer mîninc aer sint singur ocolit / paznicul lumii la recolta postumă”. („Singurătatea în doi”).

Mecanismul acestei poezii spontane, rostite franc, fără false reticențe, astfel încît postura romantică devine treptat a două natură, este (sau cel puțin pare) simplu: poetul se pune mereu într-o aparentă stare de inferioritate (socială, literară, etc.), avînd grijă însă ca aparența să nu fie confundată cu esența. În fond este vorba de o deghizată hipotrofie a eului, în care însă autorul pune multă conștiință a jocului, destul spirit al umorului și suficientă dexteritate verbală. Există similitudini cu o anumită latură a poeziei bacoviene, și anume cea de atitudine proletară („Serenada

muncitorului”, „Barbar cînta femeia aceea”) și în genere cu poezia vagabondărilor solitare și a pelerinajelor habice a aceluiași poet, fără însă ca solitudinea să devină organică. Fiindcă dacă la Bacovia, poezia e „secrețiunea organismului său bolnav, așa cum igrasia e lacrima zidurilor umede” (E. Lovinescu), Ioanid Romanescu este un Bacovia în viziune călinesciană, adică un poseur, dizolvîndu-și angoasele într-o retorică plebeie și într-o gesticulație histrionic-sarcastică.

Se află însă aici un paradox. Ioanid Romanescu cere să i se revizuiască statutul de poet și, pe un ton ceremonios — ironic, solicită pensie: „Încă nu m-am desprins de o idee fixă / încă mai am pe ochi un bandaj de ziare / încă adorm cu manuscrisul sub cap / și visez poezia care să mă omoare // secrete nu am, Domnule Ministru, / Patria-mi este singura adresă — / chiar dacă port în cap întreaga harta lumii / pe care o cunosc din cărți, nu ca o stewardesă // de-un timp sint obosit, vederea-mi scade / și s-ar putea ca într-o noapte șuie / pe sfînta masă a melancoliei / să mi se bată miinile în cuie // de-aceea vreau să vin la Dumneavoastră / — cit na e prea tîrziu — și să Vă rog : / doar pensia lui Milton să mi-o dați / să mă retrag la țară-ntr-un birlog” („Către Ministrul Poeziei”). Se întîmplă însă că poetul începe să aibă audiență. Sfidarea refuzatului cu conștiința contratimpului și disperarea amînării ajunge a fi oficializată. Dar revizuirea condiției de poet se face nu pe baza poeziei-obiect, ci pe baza cererii înseși. Mai exact, poezia-cerere (manifest, protest, insurgență, de frondă) în care autoironia se împletește cu autoelogiul și sinceritatea cu poza romantică („Al dracului am fost, cu patîmă în toate...”) copleșește și cu timpul face să fie uitat obiectul revendicărilor.

„Schimbarea la față” a poeziei lui Ioanid Romanescu de

după 1961 își are aici rădăcinile psihologice. Ea se explică prin faptul că poezia protestatară, autoadulatoare și revoltată, sarcastică și ironică s-a impus. Astfel fostul insurgent devine înmnic, sententios, moralizator. Tonul direct, dezinvolt, lasă loc unei solemnități aproape sacerdotale. Roade ale acestei noi orientări sint poemele „Antares” și „Demonul”, din volumul „Măgie” (1982), alcătuite din secvențe concentrate, aforistice, cu pretenții de profunzime filozofică, alternaînd însă cel mai adesea rare formulări pregnante cu mari platitudini: „Astrul căzînd la mii de ani lumină, / dira de sine pe gura muribundului // tot ce trebuia să se petreacă într-o lume / se împlînsese unui singur om”. „Demonul”, ce nu are comun cu poemul lui Lermontov decît titlul, căci simbolul central e Osiris, cunoscut în unele accepții ca „Demonul tăcerii”, este un poem strîvit de simbolistică, solemnitate și gravitate. Este probabil și motivul pentru care poetul readuce în „Flamingo” (1984) ironia într-un poem de o falsă smerenie („Pater noster”) sau în cîteva agreabile poeme erotice. Solemnitatea și simbolistica pretențioasă revin însă în „Orpheus”, poem inedit publicat fragmentar, unde se face risipă de vorbe mari și se amenință surprinzător teritoriul lui Ion Gheorghe (și nu mai puțin marile lui erori), evocîndu-se Kogaionul și „vîntul Gebeleizis”. Concluzia lui Laurențiu Ulici („Pînă la cărțile din 1961, Ioanid Romanescu era un poet remarcabil prin forța demersului poetic; de la fascinantul poem „Demonul” încooace el se impune și prin adîncimea lirică”) nu pare valabilă decît în prima ei parte. În plus, ea divulga o idee preconcepută despre „adîncimea lirică”. Unor construcții pretențioase filozofice, de o retorică abstractă, le este de preferat (și discuția poate abia acum începe, căci ce este de fapt „adîncimea lirică”?) oricînd o poezie spontană, dezinvoltă, sentimental-ironică.

TUDOR CRISTEA

Pentru o mai dreaptă cinstire a trecutului

Sensul primordial al literaturii române (II)

Complementaritatea literaturii române plasează la egalitate funcția spiritului critic în dialogul cu creația. Primul gravitează cu ferocitate însoțind și legitimînd creativitatea propriu-zisă. Cu totul alta ar fi fost situația dacă nu am fi avut șansa întîlnirii artistice, încrezătoare în comunitatea de opțiuni filozofico-estetice dintre Titu Maiorescu și Mihai Eminescu. Platforma lor încadrează o imensă solidarizare cu permanentele culturii într-o conjunctură favorabilă datorată investiției junimiste. În realitatea cu atîtea delimitări instituționalizate apropierea consimțită de Eminescu la încurajările maioresciene reconforțează prin stimulentele estetice pedagogice vizionară a mentorului de la Convorbiri...

Mai mult decît o constatare teoretică, înglobarea în existen-

ța cotidiană a delectabilului cu instructivul superior devine afirmarea unei specificități. Să nu uităm că în deceniul trei absolut toți marii noștri critici se supun (de voie) unui test pe care îl trec cu succes. G. Ibrăileanu publică *Adela*, E. Lovinescu dă ciclul românesc *Biza, Mite, Bălăuca*, G. Călinescu *Enigma Otiliei*. Departele de a rămîne la o manifestare ce dispensează spiritul critic (în disputa cu alte preocupări) să se exercite consecvent, aceeași scriitori nu abandonează domeniul lor de predilecție. Este momentul cînd Lovinescu dă *Istoria literaturii române contemporane*, G. Călinescu duce la capăt proiectul *Vișii lui Mihai Eminescu*; scriitori activi de certă fecunditate stabilesc la rîndul lor comunicarea propriului șantier literar cu nevoile eului întîm de a fi stimulat

prin deplasări de accent. Astfel Felix Aderca dă succesiv după *Domnișara din str. Neptun*, *Măritoria unei generații* și *Mic tratat de estetică* sau *Lumea văzută estetic*, Lucian Blaga intercalează eseurile din *Eoul dogmatic și Spațiul mioritic* în suita marilor sale studii filozofice și drame (vezi *Cruciada copiilor*, *Avram Iancu*, *Cunoașterea luciferică*).

Așadar dualitatea semnalată nu mai este apanajul unor autori izolați.

A construi într-o ordine frecventată cu asiduitate din-spre ambele capete se dovedește pe deplin posibil și în cazul unui Camil Petrescu, Mihail Sebastian, Liviu Rebreanu, Al. Philippide, Tudor Arghezi. A te autodepăși trece drept o regulă de activitate.

Singura dificultate posibilă ține de structurarea inspirației într-o zonă ce privilegiază fie expresia fie expunerea. Fundolanu derivă de la poezie la culegerea eseistică, îndepărtîndu-se de melodice. Ilarie Voronca încearcă ambele fluide. Camil Petrescu le cultivă alternativ. La fel Liviu Rebreanu, Mihail Sebastian, Arghezi, Ion Barbu.

Deși recunoaște în travaliul

estetic o ambivalență, Pius Servien va proceda la o alegere, aceea creației regăsindu-se numai uneori în limbajul cu liniamente strict controlate. Inserția poeticului în speculativ, urmărită sistematic de un Tudor Vianu reflectă și elucidează o dublă mutație. Maturizată prin chiar intransigența cu care problematizează conștiința acestei maturizări splendide, literatura română proclamă un creator motivat dual în statutul său existențial — artistic. Înainte de toate apariția tipului de autor profilat astfel neutralizează clișeele. A dispărut pe de-a întregul dihotomia foarte discutabilă a creatorului pur.

O cultură modernă nu se mai închide limbajului reflexiv, pentru că înțelesurile creației sint fundamentale tranzitive. Pericolul ar putea veni de la o intelectualizare extremă a demersului artistic. Îi semnalăm doar pentru a spune că el frecventează anormalul dintr-un elitism ce ne este străin atîta vreme cît comandamentele literaturii române se opun formatismului steril, cum se împotrivesc la orice încercare de artificializare șocantă.

Nu este deloc inexplicabil că G. Călinescu adera de la bun

început la arta-gîndire. Automatisme livrești puteau fi cel mult tolerate. În rest ele obsolesc spiritul. De unde se vede că marele critic rămîne fascinat de substanță, că nu admite gratuitatea. Într-un text de referință intitulat *Ce este realul* G. Călinescu visa la unirea realului cu raționalul neperversit. Deși după definițiile uzuale curente de avangardă trec drept dezintegratoare automatisme nu au la noi drept de cetate. Tot G. Călinescu, pe urmele lui E. Lovinescu, reține descoperirea relațiilor demne să fie examinate între inovație și negație. Negăm osificarea academizantă dar nu proclamăm iresponsabilitatea visului scăpat de sub control. Inovația trebuia să fie, dincolo de orice voință demolatoare, mijlocul prin care explorăm resursele realului comun ridicat, recreat plenar de spiritul aflat în stare de grație.

A plămîni pentru a înțelege. Cu acest statut literatura își determină propriul orizont, se pune de acord cu lumea. Pe filiera frumosului a semnifica și interpreta sint unite placentare.

HENRI ZALIS

Detectorul de inexactități

O ignorată: Zoe G. Frasin

Pușini mai sint astăzi cei care știu cite ceva despre sensibila și delicata poetă Zoe G. Frasin, soția lui George Tutoveanu și amfitrioana ședințelor Academiei Birlădene. Retrasă în orașul Birlad încă din 1903, și-a scundat soțul în toate întreprinderile sale culturale, participînd cu entuziasm și înflăcărare la debutul în presa literară din provincie sau în volum a unei întregi generații de scriitori. Mărturiile și evocările pline de farmec ale unora dintre cei care au plecat din Birlad spre a intra definitiv în Istoria literară sint incitante și pe deplin revelatoare.

Am rămas însă surprins cînd am consultat cartea lui Mihail Straje — *Dicționar de pseudonime, alonime, anagrame, asteronime, criptonime ale scriitorilor și publiciștilor români*. București, Editura Minerva, 1973.

p. 271—272, unde în cele cinci rînduri care i se consacră, întîlnim trei erori de informare, precum și numeroase omisiuni, care sint într-un totu nejustificate. Mai întîi erorile: 1) anul nașterii scriitoarei Zoe G. Frasin nu e semnalat întrebării, ci 13 decembrie 1872, București; 2) nu a murit în 1939, ci în 28 iunie 1940, Birlad; 3) nu a folosit numai pseudonimul Zoe G. Frasin, ci și Paul Petrescu pe care l-a utilizat în paginile revistelor *Vatra* și *Viața literară* și artistică. Apoi omisiunile: 1) nu se precizează că a mai colaborat la *Ramuri*, 9. nr. 9, 1 mai 1914, p. 154—153 (Rălăcire) și 9, nr. 10—11, 15 mai — 1 iunie 1914, p. 169—170 (Seara de april), *Scrisul nostru* și *Făt-Frumos*; 2) nu se menționează debutul poetei Zoe G. Frasin care s-a produs în iunie 1895 cu poezia *Dor*, apărută în revista *Vatra* și semnată cu

pseudonimul *Paul Petrescu*; 3) nu se precizează că a rămas în manuscris volumul de versuri *Șapte* ce urma să apară în anul 1940.

O parte din aceste prețioase știri de istorie literară se găsesc în autobiografia sa, pe care l-a cerut-o publicistul și traducătorul Dimitrie C. Zavalide. Așadar, să o transcriem în întregime, spre a se clarifica acele momente, deloc neglijabile, din biografia poetei care timp de patru decenii s-a consacrat în exclusivitate vieții literare și artistice a orașului Birlad: „Zoe G. Frasin, născută-n București la 13 decembrie 1872. A urmat Externatul secundar de fete, nr. 1 (actualmente Externatul gr. II „Regina Maria”) din București. În același oraș a trecut și bacalaureatul în anul 1895, urmînd apoi Facultatea de științe naturale, unde s-a distins în lucrări de microscopie. Catedra de instituție a luat-o prin concurs în 1892, februarie, fiind numită la Școala de fete nr. 17 „Vasile Boerescu”. În decembrie 1899 se căsătorește cu poetul G. Tutoveanu. În iulie 1903, din interese familiale, se transferă la Birlad, locul de naștere al soțului său. În literatură a debutat la *Vatra* cu versurile *Dor* semnate cu pseudonimul *Paul Petrescu* (iunie 1895). Cu același pseudonim

publică în *Viața literară* și artistică. (Direcția: Vlahuță-Coșbuc). La *Semănătorul* (Direcția N. Iorga) semnează poeziile cu pseudonimul *Zoe G. Frasin*, semnătură pe care o păstrează și azi. A colaborat la *Făt-Frumos* (Birlad), *Freamătul*, și-ndeosebi la *Convorbiri literare*. N-a publicat nici un volum.” (Originalul se află în Biblioteca Academiei R.S. România, manuscrisul nr. 4790, f. 121—122).

Inadmisibilită și omisiunea poetei Zoe G. Frasin din cartea *Mărgăritei Miller-Verghy și Ecaterina Săndulescu — Evoluția scrisului feminin în România*. [Prefață de E. Lovinescu]. București, „Bucovina”, 1935, 498 pagini.

Mihail Straje nu trebuia să uite nici un moment că scriitoarea Zoe G. Frasin a fost prețuită de Nicolae Iorga, care o și menționează în *Istoria literaturii românești contemporane*. [Volumul 2. În căutarea fondului. București, Editura „Adevărul”, 1934, p. 294. (Literatură femeiască de după război urmează cu noile versuri sprintene ale [doamnei] Alice Soare și cu aceea, mai stăpînită de ideie, ale [doamnei] Alexandrina Scurtu (apoi Crăciun), după harnica producție a [doamnei] Zoe Frasin (Tutoveanu).

Consider, de asemenea, că nu

trebuiau neglijate nici excelențele contribuții de istorie literară datorate lui G. Ursu — *Istoria literară a Birladului*. [Capitolul 2. (Birlad, Atelierele grafice „Peiu”) 1936, p. 55. (Și fiindcă suntem la poezie, amintim duioșia feminină și sinceritatea versurilor doamnei Zoe G. Frasin, al cărui „Suav chiparos” din „Freamătul”, nr. 9, septembrie, face să sune melodic în amintirea noastră, delicatele versuri, înfiorate ca și acestea, de taina morții, publicate mai tîrziu.); O evocare din viața birlădeană în *Curentul*, *Magazin literar*, 2, nr. 65, 30 iunie 1940, p. 3, col. 1—2, sus; Vasile Damaschin — *Mama Zoe în Seara*, iunie 1940 și, în fine, valoroasa cercelare literară a lui Zaharia Macovei — *Proza și poezia în revista „Vatra” în Cercetări de limbă și literatură*. [Volumul 2. Oradea, [Întreprinderea poligrafică „Crisana”), 1969, p. 109—1132. (Paul Petrescu semnează poezia „Dor” (an 2, p. 376), cu nostalgia feeriei verii și iubirii, p. 129 sus).

NICOLAE SCURTU

ȘTIINȚA ROMÂNEASCĂ

la ora marilor împliniri

Noul — ca stare cotidiană, ca dimensiune esențială și permanentă a muncii și vieții noastre. Iată o realitate relevantă prin ea însăși pentru climatul politic și social, pentru universul creației materiale și spirituale al întregii noastre națiuni socialiste. De mai bine de două decenii, știința pusă exclusiv în slujba progresului și vieții omului a fost ridicată la un statut de o noblete și forță fără precedent și egal, problema promovării a tot ceea ce este mai nou în

știința și cunoașterea umană devenind, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, o adevărată preocupare cardinală a politicii statului nostru.

Este un adevăr cu valoare de axiomă acela că prin îndrumarea permanentă de o excepțională competență și consecvență a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de renume mondial, știința și învățământul românesc cunosc o autentică și multilaterală înflorire, că tinerele

generații au posibilitatea de a-și însuși temeinic cea mai înaintată concepție despre lume și viață, toate marile cuceriri ale geniului uman pe care să le pună la temelia muncii lor pentru țară, pentru înfăptuirea cu succes a istoricelor hotărâri adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului. Prin întreaga sa activitate tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu ne dă o strălucită pildă de știință și conștiință revoluționară, de savant și patriot umanist pentru care

noul și adevărul sînt crezul suprem și rațiunea cea mai înaltă.

Despre acest climat de căutare și promovare susținută, entuziastă și responsabilă a noului în toate domeniile de activitate vin să dea mărturie reportajele pe care reporterii și colaboratorii noștri le-au realizat în câteva unități de cercetare științifică, reprezentative pentru epoca de aur a istoriei noastre naționale și sociale — epoca Nicolae Ceaușescu.

Orgoliul inteligenței creatoare

Lumină albă, halate albe. Mâini albe, cu degete lungi, nervoase, abile. Liniște! Se fabrică memorii. Prima senzație e că n-ai auzit bine. Ceva nu e în ordine; iată două cuvinte care nu merg alături: „a fabrica” și „memorii”. Memoria se „naște”, se „educă”, se „dezvoltă”. Mai prețios: „ia ființă”. Dar nu, halatele albe chiar astă fac. Zi de zi. E termenul cel mai exact al muncii lor: fabrică memorii. Memoriile pentru calculatoare. În fața firescului lor, îți înghiți uimirea și te străduiești din răsuferință să nu ceri: „Aduce-ți-mi, vă rog, o memorie”; puneți-mi-o în palmă!”. Nu. Îți scoți carnetul, neliștitul carnet de reporter (cum să îți mîntie atîtea cifre și termeni și iar cifre din care sînt plămădite aceste „memorii”?) și treci din secție în secție, prin trei sute de oameni, mai ales tineri și mai ales tinere, încercînd să înțelegi pe cont propriu care anume dintre minusculele piese, cartele perforate sau înalte „dupluri” cu ace indicatoare și beculțe colorate constituie... memoria!

Au trecut vreo doi ani de cînd am vizitat pentru prima oară „Fabrica de memorii”. Oficial — în acte sau pe firmă — se numește Institutul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru tehnica de calcul și informatică; filiala Timișoara. Prea lung și prea dificil de adus într-o conversație și atunci, timișoreni (după ce s-or fi mirat îndeajuns de ideea de a obține ținerea de minte printr-un proces tehnologic) i-au dat un nume mai scurt ce poate părea metaforic dar este cit se poate de exact: „Fabrica de memorii”. Pătrund deci, pentru a doua oară, în mediul aseptice, mai asemănător cu al unei maternități decît cu al unei unități industriale. Mă împinșă aceleasi amabile gazde — ing. Tiberiu Ilin, directorul institutului, și ingineră Simina Tăușance, secreara U.T.C. În fața chipului deconcertant al directorului (ochi și ris de mare tinerețe — păr alb) îmi reamintesc povestea spusă de inginer la prima noastră întîlnire. Istoria înființării fabricii. Era prin 1968 cînd

multe se trezeau la o altă viață, cînd apăreau, una după alta, întreprinderi cu nume încă nemi-întîlnite, însărcinate să fabrice produse la fel de nemeiauzite. Ei erau nouă. Nouă proaspeți absolvenți ai Institutului politehnic timișorean, cițiva reținuți la catedre, ca asistenți. Lucrau la proiectele de realizare ale primelor memorii românești. Lucrau oarecum de dragul teoriei, așa cum se făcea pe atunci prin destule facultăți. Aveau unele rezultate, capetele pline de idei, multe însemnări în carnete, sute, mii de planșe, înegrite de desene și calcule. Și atunci s-au văzut chemați să alcătuiască nucleul unei fabrici care să producă exact ceea ce visaseră ei... Au trecut anii. Tiberiu Ilin e directorul fabricii dorită cîndva cu ardoare tinerească. Ceilalți, aproape toți, i-au rămas în preajmă. Colectivul s-a încheiat foarte repede, din oameni tineri. Peste un deceniu, prin 1978, odată cu o mare creștere a sarcinilor de producție și a capacității — o nouă infuzie de tinerețe... Păstrez în gînd toate aceste amintiri simple ale începuturilor, dar las loc prezentului, să văd cum au evoluat lucrurile în ultimii ani, să aflu ce ce gînduri încep cercetătorii timișoreni noul cincinal.

Tiberiu Ilin este un om care a călătorit mult. Și un om care a înțeles mult din drumurile sale. „Concurența este acerbă pe piața tehnicii de calcul, îmi spune. Se face simțită mai mult decît o inflație de oferte, aș zice o exagerare. Tehnica de mare finețe care ar putea supraviețui, ar putea servi oamerilor chiar 10 ani, se schimbă la doi sau la trei ani, din această supralicitare a ofertelor. Ca să ciștige piața, firmele oferă lucruri tot mai sofisticate... E greu, îngrozitor de greu, să îți ritmul, să te împui, să te menții pe o piață. Dar noi n-am abdicat niciodată de la credința cu care am pornit la drum, acum aproape două decenii”.

Îmi reamintesc, din prima mea vizită aici, o notație succintă din studiul de producție pe 1986: „Soluția importului este neeconomică. E păcat să luăm de

la alții ceea ce putem face noi înșine”. N-am putut să uit aceste cuvinte, încărcate de un atît de splendid orgoliu. Colectivul era nou, o mină de tineri care aruncau sfidarea lor necruțătoarei piețe a tehnicii de calcul. „Putem răzbi și singuri, nu avem nevoie de licențe, de tehnologii semnate de alții!”. Au trecut 18 ani... Astăzi, colectivul institutului numără sute de persoane. Cam o treime se ocupă de cercetare, iar celelalte două treimi de transpunerea în practică a gîndirii primilor. Prinsora — încărcată de mîndrie, de încredere în propria forță de creație — a fost ciștigată. Astăzi, cu orgoliu, cu nobilul orgoliu al temeiniciei cunoștințelor tale, al agerimii minții tale, al capacității tale de efort, Simina Tăușance îmi confirmă: „Niciodată, în toți acești ani, unitatea noastră nu a cumpărat nici măcar o singură tehnologie!”.

Memoriile produse la Timișoara au asigurat nevoile pieței interne și peste 50 la sută din producție este destinată exportului. Oamenii în halate albe — cercetători și producători de tehnică de calcul, matematicieni prin vocație și formație — apelează foarte des la cifre în relatările lor. Într-o asemenea unitate integrată, de cercelare și producție, produsele se schimbă practic de la o lună la alta. Mi se spune că gradul de înnoire al producției va depăși în acest an 80 la sută. Memoriile, atît de fascinantele memorii industriale, au început să fie produse și de o altă întreprindere românească, nu mai sînt monopolul filialei timișorene. Cercetătorii de aici merg/însă mai departe. Atenția lor, în noul cincinal, este concentrată pe cele mai cerute produse ale tehnicii de calcul mondial — sistemele cu microprocesoare pentru aplicații industriale. Pentru noile produse s-a creat și un spațiu nou, o extindere a institutului, o secție numită (nu mai înțeleg de ce) „a mic” („a mic” — în forța de muncă a rămas aceeași, tinerii în halate albe sînt cu toții cei pe care l-am cunoscut acum doi ani, poate un rid în plus, poate un fir de păr alb la timp, în orice caz, au o nouă și tot mai bogată experiență profesională. Și, ceea ce mi se pare, la început, ciudat — nu regăsesc în cuvintele lor nici un fel de regret pentru „memoriile” care le-au creat faima și acum s-au retras, încetul cu încetul, în planul doi. „N-ar avea sens,

mă lămurește Simina Tăușance. Dacă am compara produsele noastre cu un copil, copilul acesta crește, este mereu altul, cu alte gînduri, altă înțelegere, alte pretenții. A ne lega de un produs, fie el chiar foarte solicitat, foarte bun, este ca și cum am dori ca un copil să rămînă veșnic la o anumită vîrstă care ne-a fascinat. Sintem cercetători. Gîndurile noastre merg/mereu înainte și produsele cresc, sînt altele, cele cerute, cele de care e mai mare nevoie”.

Nu mă îndoiesc, timișoreni vor continua să numească institutul de cercetări „Fabrică de memorii”, pentru că numele are în el ceva misterios și pitoresc. Cei din interiorul elegantei clădiri de beton și sticlă, tinerii în halate albe s-au desprins în mare parte cu gîndul de produsul ce le-a adus prima faimă și acum sînt ocupați de tipuri noi și tot mai perfecționate de microcalcula-

toare „puternice”. Cele mai în vogă „utilaje” pe piața tehnicii de calcul. Aparate accesibile tuturor; de la copil pînă la inginerul de concepție.

În noul cincinal, peste 50 la sută din producție va fi nouă. Tineri ca inginerii Tudor Pețan, Florian Bar, Mariana Törö, Gheorghe Cirlan, Paula Crisincov, Alina Boboc, Mircea Rădiță, Marius Cotarcea, angajați cu toate forțele lor în activitatea de cercetare, pun în mișcare colegilor lor de la producție — Gheorghe Mărăcineanu, Doina Poenar, Venera Bărbulescu, Adriana Ceregan și mulți alții — proiectele îndrăznețe, ingenioase, minuțioase, ale noilor produse. Nici o abatere de la crezul inițial, nici o renunțare în fața tentațiilor soluțiilor facile: tot ceea ce s-a creat și se va crea aici este și va fi doar rodul inteligenței proprii.

MONICA ZVIRJINSCHI

Spectaculosul cotidian

Merg de-a lungul Dimboviței, în sens invers „curgerii” ei (deoarece sînt în curs de desfășurare lucrările de amenajare a cursului riului, apelor le-au fost încetate să mai curgă), mă îndrept, prin peisajul mitic, spre Institutul de Științe Biologice, și am senzația că particip la un scenariu cosmic privilegiat, asemenea marilor eroi civilizațorii. Vizavi de uzinele „Semănătoarea”, se profilează, mai mult ca o sugestie, Institutul. O curte întinsă, plină de „regni vegetali”, mărește și ea viziunea mitologică a acestei dimineți, o parcurs cu oarecare voluptate fiindcă am reușit să înving toate „obstacolele” ivite în cale și, cu teamă și respect laolaltă, mă pregătesc să intru în „spațiul sacru” în vederea inițierii în tainele cercetării biologice. Cineva mă legitimează la intrare pentru a verifica din ce „castă” fac parte și cu ce scop pe acele „meleaguri”, sînt apoi condus (firul ariadnic la înfățișare umană) printr-un coridor pînă la etaj, la secretariat. Mă gîndesc că și Orfeu, pentru a ajunge la destinație, a trebuit să „lămurească” Cerberul, că și Oedip, ca să ajungă la Teba, în scopuri mai puțin scriitoricești, fusese nevoit să se prezinte și

să răspundă întrebărilor Sphinxului, și-mi dau seama că, pentru a primi învățătura tainică, de cunoaștere a muncii de cercetare din Institut, trebuie să-mi declin scopul vizitei secretarei, iar aceasta, prin telefon sau viu grai, să anunțe conducerea instituției (investită cu puteri radicale de decizie: aut nihil, aut caesar!) de pătrundere în incintă a unui tânăr pămîntean. Avea loc, tocmai în acel moment, o mică ședință de lucru, mai puteam deci să răsufu cîț de cîț, apoi, după ce secretara, amabilă și respectuoasă, mă prezintă, obțin, cu suflul la gură, aprobarea cea mult așteptată, și sînt preluat de două cercetătoare (a treia lipsind, pentru a nu se interpreta mistic numărul): Călina Belulescu, biolog, șatenă, secretară cu probleme organizatorice, și Ștefana Mogoș, biochimistă, bălale „ca o lacrimă de aur”, cum ar spune bădița Mihai (Eminescu), — iubitul (și iubitorul) de dulcea Moldova —, secretară cu probleme profesionale. Le privesc, par a nu-mi inspira încredere de cercetătoare (erau prea frumoase), dar aveam să-mi reneg, după vreo jumătate de oră — o oră, părerea superficială pe care mi-o făcuser anterior. Mă aș-

teptam să găsim nu știu ce chipuri viforoase, rătăcite în „himerel” muncii de cercetare, cu purtări cit de cit stranii și, cind colo, iată două tinere fete cu fețe candido, luminoase și surizătoare (adevărata zine lumesti, licențiate în studii înalte, posesoare de miraculoasă magie a științei, iar nu dintre cele nelumesti, aflătoare doar sub zodia științei magiei). Aflu că activează pe acest „tărîm” (Instituție) doar de un an de zile, și mai aflu apoi ceva, esențial: toți cercetătorii de aici sint foști studenți ce au terminat facultatea cu mediiile cele mai mari, care s-au evidențiat încă din anii de studii universitare, plini de pasiune, cuprinși de demonul cercetării științifice. Colectivele de cercetare din Institut preocupate de inginerie genetică și morfogeneză, biologie moleculară, collagen, microbiologie, biofizică etc. își duc activitatea în laboratoare bine dotate, cu aparatură modern-sofisticată, în cea mai mare parte de concepție românească. De altfel, este cunoscut faptul că în țara noastră cercetările în domeniul biologiei au luat, în ultimele două decenii, un mare avînt, ceea ce a determinat ca și rezultatele științifice să fie spectaculoase, competitive calitativ pe plan mondial — spiritul științific, această flacăra nestinsă a omului, caracterizînd, de altfel, majoritatea colectivelor de cercetare din țară. Am mai observat aici, ca și în alte locuri, o vie corelație, armonie între cercetarea teoretică și cea practică. Așa cum ne informa directoarea Institutului, tov. Maria Iordăchel Caloianu, săptămînal sau bilunar se organizează seminarii privind împărtășirea experienței în cercetare a fiecăruia. Ca exemplu, pe data de 23 decembrie '85, în cadrul unei „Sedințe de comunicări științifice organizată în cadrul ciclului de perfecționare a personalului muncitor” s-au prezentat 16 lucrări, care fac parte din temele de cercetare ale Institutului, pe specific de laboratoare: protecție a mediului, industrie extractivă, medicină, agricultură ș.a. Flacăra care îi animă pe acești cercetători, o anume stare de spirit, de intimă inspirație, familială, fac din Institutul de Științe Biologice un adevărat focar de iradiere a unei înalte spiritualități, adăugînd noi valențe dimensiunilor faustice ale cercetării științifice românești. Rezultatele acestea cu adevărat prometeice ascund însă în spatele lor o muncă asiduă de ani și ani de zile, de minuțioasă și austeră cercetare și documentare, fapt ce presupune, fără îndoială, o alchimică dăruire muncii științifice. Multe din temele ce preocupă sutele de cercetători ai Institutului constituie teme de cercetare fundamentală, de perspectivă, iar altele, sint teme cu caracter imediat, concret. Sau, așa cum ne informa competent dr. Aurelia Brezeanu (parafrazîndu-l pe Gregorio Marañón, unul dintre fondatorii endocrinologiei contemporane, „a expune înseamnă a înțelege bine lucrurile”), cercetările din domeniul ingineriei genetice moleculare, a ingineriei genetice celulare au „implicații practice majore”. Cine dorește, ne mai spune dr. A. Brezeanu, să asiste oarecum la „focul sacru” al cercetării din cadrul laboratorului de inginerie genetică și morfogenetică, poate viziona excelentul film „Muguri”, în regia lui Mircea Popescu. E vorba de cercetările privind omnipotența celulelor vegetale de a regenera și a da naștere unor noi plante. Un laborator care îți lasă impresia unei lumi miraculoase, cu zeci și zeci de materiale științifice de laborator — o muncă demiurgică de geneză, de re-creație a lumii, am putea spune. Directoarea Institutului, distinsă și amabilă, nu uită să specifice că, în cadrul cercetărilor, relația organism-mediul ocupă un loc prioritar, fundamental. Ca direcții de cercetare, bazate pe tehnică și metode moderne, se au în vedere studiile de ecologie și protecția mediului, obținerea unor surse noi de energie, descoperirea unor noi tipuri de microorganisme, crearea de biotehnologii pentru recuperarea metalelor din minereurile din plante, studiile de biomasă vegetală, obținerea de enzime cu aplicații în industrie și medicină etc. De altfel, se urmărește ca rezultatele să fie și competitive pe plan mondial. În cadrul C.A.E.R., mai aflăm, se încearcă chiar un schimb de experiență între Academia R.S.R. și academiile celorlalte țări socialiste. Așadar, o nouă modalitate și ocazie de afirmare a științei românești, ca și o nouă dovadă a faptului că spiritul nu cunoaște granițe. „Dați-mi, vă rog, tovarăsa Caloianu, trei nume de

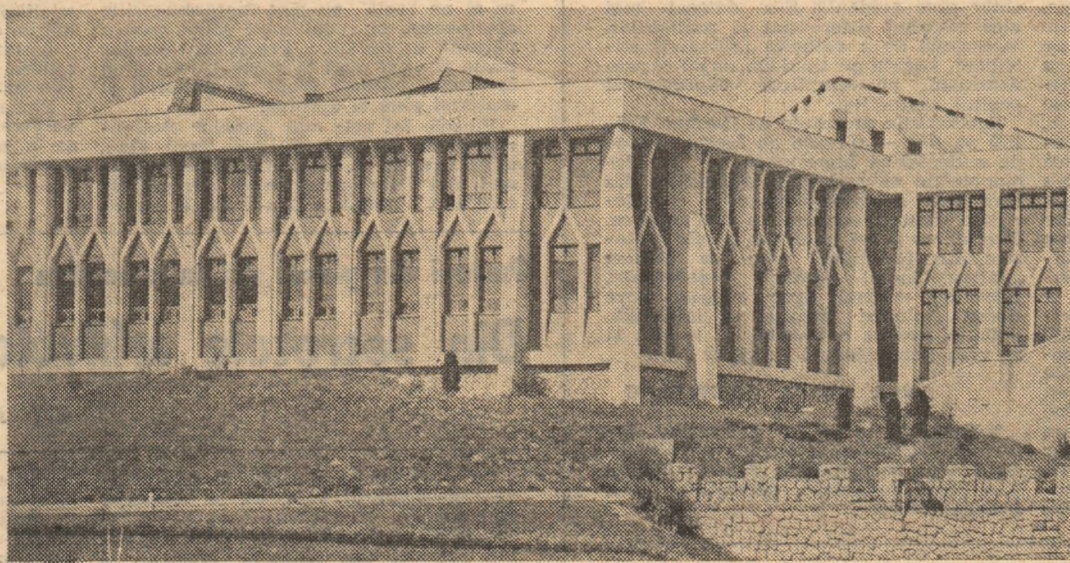
cercetători de frunte din cadrul Institutului d-voastră”. Mă privește mirată, aproape dă să se apere: „O, dar mă puneți într-o situație foarte delicată. Cum aș putea să aleg dintre atîta cercetători!”. „Și totuși, iertați-mă, aș insista”. Ușor încercată: „Păi, să zicem: Gabriela Negroiu, Gabriela Toader, Gabriel Ostafe...”. „Ați ales înadins numai Gabrieli și Gabrielle?”, o întreb. „Nu, e o pură întimplare. De fapt, ar trebui să vă enumăr tot colectivul de cercetare, căci toți dețin rezultate destul de spectaculoase — și, vă rog, nu interpretați ca lipsă de modestie, dar asta-i situația”. Înțeleg că aici, la Institutul de Științe Biologice București spectaculosul, în laboratoare, nu are un caracter ciclopic, ci s-ar putea asemăna foarte bine cu extraordinarele munci și rezultate ale miraculoaselor ființe din basmele românești — însă uriașe în ce privește consecințele cind sint valorificate la scara industrială, națională.

Intrînd în mai multe laboratoare am văzut atîta cercetători și cercetătoare, în halate albe (culoare-simbol a purității, a cercetării pasionate în folosul omului), în timpul activității lor științifice. Am înțeles că această

Oameni și interlocutori la Institutul de Energetică Chimică și Biochimică — București

Acum cîțiva ani, prin '82, mă deplasam la Săvinești să realizez un reportaj pentru Radiodifuziune. Era pentru prima dată cînd pășeam într-o citadelă a industriei chimice. Rețin doar că, aflîndu-mă în fața retortelor nichelate, orbitoare, a complicatelor tablouri de comandă, clarificînd o întreagă nebuloasă de elemente, ceea ce spuneam eu în fața microfonului și într-un fel îi orientam și pe interlocutori să spună, era o poezie, un prolog al reporterului debutant, sau ceva care îți

degajată de acei oameni îmi destindea oboseala de peste zi. Despre cum am văzut primăvara, omul, devenirea, am scris la rubrica pe care am susținut-o în revista „Viața studentescă”. Acum realizez că impresiile mele de atunci fotografiau și atmosfera acelor oameni pe care îi vedeam zilnic. Erau chimiștii, oamenii dăruți total cercetării științifice. Imaginile mele clare, optimiste, sint astăzi pentru mine o revelație. Într-un fel viața mea s-a intersectat cu a lor.

activitate este continuată, fără pauză, fiindcă, așa cum spunea odată Giuseppe Marchiori, munca de cercetare în știință „nu începe niciodată la 1 ianuarie și nici nu sfîrșește exact la 31 decembrie”. Dar, fie-mi permis să mai amintesc un adevăr, de data aceasta aparținînd lui Roger Avermaete: „Cine vrea să surprindă pe om în străfundul său, trebuie să-și concreteze atenția asupra chipului omenesc”. Desigur, la Institutul de Științe Biologice din București am avut fericita ocazie să întîlnesc oameni adevărați, cu fețe luminoase, o anume dragoste și demnitate indispensabile adevăraților cercetători, a minunaților savanți preocupați permanent de progresul cunoașterii, de afirmare în lume a științei românești; cum am văzut, de altfel, încă un lucru, uimitor: știința, făcută cu dragoste și pasiune, transformîndu-se în adevărată poezie, în metaforă. Ceea ce nu e deloc puțin, dimpotrivă: e totul.

CORNELIU TĂLMACIU

nea mai mult de poezie decît de altceva. Pentru lucrul acesta astăzi mă bucur, cum la fel cred că mă voi bucura și peste ani.

Interlocutorul care mă însoțea atunci mi-a făcut cunoscut pentru prima dată, cred, Institutul de Energetică Chimică și Biochimică — București, înființat în 1980 din inițiativa tovarășei academician doctor inginer Elena Ceașescu.

Așa se face faptul că în 24 decembrie cînd am intrat pe poarta Institutului mi-am amintit de momentul acela și de cel care-mi vorbise despre el. Fiind căminist în Grozăvești, am trecut de sute de ori pe lângă Institutul de pe Splaiul Independenței. Tot pe lângă Institut știu că erau un pilc de zarzări tulburători, care mi se păreau mie că înfloresc primii în tot Bucureștiul. Tot pe lângă Institut mă plimbam deseori în serile de vară gîndindu-mă la ale mele.

Zilnic vedeam ieșînd sau intrînd acolo oameni extrem de preocupați. Acolo se muncea vizibil, permanent, cu pasiune. Locul mă atrăgea, atmosfera

Ce-o fi vrut să-mi spună directorul Institutului, inginerul Gheorghe Musca, prin faptul că vizita noastră îi face o onoare? Omul acesta atît de cumpănit, cu gesturi atît de limpezi, un adevărat îndrumător. Răspund acum pe întînsul hirtiei. Bucuria muncii în fața oricărui interes manifestat față de ea. Bucuria de-a avea ce ne spune. Într-un fel bucuria de-a recunoaște: da, sintem foarte buni. Da, sintem primii, în institutul nostru lucrează numai șefi de promoție și majoritatea îndrumătorilor sint cadre universitare. Nu, noi nu am rupt legătura cu facultățile. Da, învățăm serios, clipă de clipă. Da, viața noastră se numește simplu, cercetare științifică. Ne preocupăm obținerea de energie pe cale electrochimică, obținerea de benzine de biomasă, vom inventa petrolul viitorului! Ingerul Gheorghe Musca nu mi-a spus decît: convingeți-vă de noi, apoi mi-a întins o mină prietenoasă, protectoare. Doar atît mi-a spus.

Reporter în halat alb. Interlocutori în halate albe. Peste tot Bucureștiul astăzi la ora

amezli ninge. O voce catifelată decide: atunci putem începe chiar acum. Scriu, scriu, scriu. Fila de bloc-notes mi-e insuportabilă. Am în față niște oameni tineri minunați. Am venit să-i întreb, să-i ascult, să-i ascult. Imi promis că bloc-notesul nu se va mai afla niciodată în buzunarul meu.

Lîngă mine un tînăr fizician absent de la discuția noastră înaintea în limbajul muncii sale: formulă după formulă. Glumînd și foarte serios totodată imi spune că este om de știință. E din Constanța. Lucrează pe rupte. Imi spune că un simplu absolvent n-ar corespunde laboratorului în care ne aflăm. Aici sintem în Biotehnologie. Dr. Teodorescu imi explică mai bine ceea ce vrea să-mi spună colaboratorul său. Îi asigur că am înțeles de la bun început. Am impresia că am în față o oglindă. Cînd scriu sau după ce scriu am aceeași impresie. O oglindă însemnînd fișe, nenumerate fișe. Fișe biografice, științifice, fișe, fișe. Mă număr printre cei fascinați de biografiile oamenilor. Între a fi chimist și a fi scriitor, între a fi matematician sau biolog, distanțele sint oarecum inexistente, semnificative. Concluziile asupra vieții, posibilitățile de-a o înfrumuseța sint egale, triumfătoare. Stau zile în șir și-mi formulez, reformulez, rememorez, diverse probleme din planul teoretic al literaturii, ajungînd la anumite concluzii privind personalitatea celui care scrie, în genere a celui definindu-se printr-o disciplină. Discutînd apoi cu oamenii în teren, la o dezbaterie prietenească, realizez acest virf al coeziunilor. Sensul performanței este de-a face o lume mai bună. Așa se face faptul că în cîrind vreau să realizez un dialog mai amplu cu unul dintre cei mai importanți specialiști din România în domeniul energeticii electrochimice, ing. dr. Nicolae Bonciocat, format la școala acad. Ilie Murgulescu. Crezînd că vreau să-i cer un interviu a refuzat categoric. A spus totuși că vrea să mă cunoască, să vadă cum imi merge mîntea. Altfel nu discută. Zic, bine, dacă altă șansă nu am. Dar să știți că pentru mine domeniul dumneavoastră a însemnat gramatică și un viu interes pentru tot ce înseamnă știință. Am însă prieteni fizicieni, chimiști, oameni care au căutat să se apropie de mine. Probabil aș fi putut urma științele exacte, cine știe...

Itinerariul discuției, testării, a fost furtunos, de la raza de cuprindere a epistemologiei, la principiile de bază ale pedagogiei (imi spune: cum să lucreze doi chimiști împreună, un fizician și un chimist da, știți, exact ca în problema interferențelor ce mă preocupă mai deosebit în literatură, filosofie (dr. Teodorescu imi șoptește că dr. Bonciocat a urmat în tinerete și Conservatorul). Îi vorbesc despre dragostea mea pentru științele care înseamnă viață. Vorbim despre recentul Congres al Științei și Invățămîntului, unde s-au pus probleme ce vor deschide mari căi cercetării.

Profesorul conchide: chimia și literatura pe primul loc. Încet, încet magistrul se deschide ca un soare de după nori. Am fost sincer, am cîștigat. Acum cuvintele noastre erau paralele, coincideau. Eu mă apropii de 24 de ani profesorul are peste 55. Colaboratorii săi unul și unul, absolvenți cu medii între 9,95 și 10. Dr. Bonciocat este pe stilul clasic. Merg pe liniile cercetării fundamentale. „Sint un dușman al empirismului în cercetare”. Cu toate acestea laboratorul profesorului se numește de creație științifică. Imi arată un set de dosare, mape, și-mi spune că ce se află în ele nu se află în nici o carte.

Laboratorul are subiecții la Timișoara și Cluj-Napoca. Profesorul tocmai a sosit din țară. Imi spune că drumurile îl cam obosesc, dar va fi întotdeauna prezent unde va fi nevoie. Imi zîmbește multumit. Ne urăm un an nou fericit. Și încă o fișă. Am în față mea un om tînăr, abia a implinit 30 de ani. Se numește Gheorghe Maria, este cercetător științific în cadrul secției de catalizatori și procese catalitice. În 1984 a obținut titlul de cercetător științific. Anul acesta a obținut premiul „Nicolae Teclu” al Academiei. Imi vorbește cu prețuire despre îndrumătorul său dr. Grigore Pop, apoi despre colegii săi Pop Ecaterina, Ivănescu Doina. Se află în ultima parte a examenelor de doctorat. E un nume de care vom mai auzi. Vom reveni la I.E.C.B. București. Chimia românească de astăzi începe și de aici.

IOAN VIERU

Un spațiu al adevărului *)

Prezentarea integrală a celor 48 de Preludii și fugi cuprinse în cele două cărți intitulate de Johann Sebastian Bach „Das Wohltemperirte Klavier” a constituit o premieră pentru viața muzicală românească, acest veritabil act de cultură alăturându-se celorlalte manifestări omagiale dedicate în 1985 tricentenarului nașterii marelui muzician german.

Clavecinul bine temperat — un compediu al gândirii compozitice, o enciclopedie a scriiturii contrapunctice și armonice bachiene? Poate că da. În orice caz, opusul sintetizează un caleidoscop stilistic, ce schițează printr-o multitudine de aspecte, de variante, o unică, inconfundabilă, paradigmă: Johann Sebastian Bach.

Acest periplu complet prin lumea tonalității, prin universul omofoniei și polifoniei bachiene a relevat încă o dată măreția unei creații careia timpul îi descoperă mereu noi și noi virtuți. A tălmăci partiturile maestrului de la Köthen și Leipzig, a vorbi despre muzica sa poate părea o cutezanță: cea de a reafirma că soarele strălucește sau că zăpada este albă, cea de a încerca o nouă demonstrație a unei axiome. Dar Johann Sebastian Bach a fost, este și, probabil, va fi un nesecat izvor de revelații artistice pentru cei ce se apropie de creația sa ascultând-o, studiind-o sau interpretând-o. Rezonanțele bachiene degajă o forță de pătrundere, o capacitate de a așeza în balanțele ficării imaginii și sensuri, căci, orice s-ar spune, muzica lui Bach este un spațiu al adevărului, clădit din cristale de maximă puritate. A face să răsună Preludiile și fugile din Clavecinul bine temperat înseamnă a le reconstitui edificii, a le reda înfățișarea tridimensională în transparența de filigram a arabescurilor dantelate sau în masivitatea monoliților uriași; Bach trebuie gândit și simțit, trebuie explorat în profunzime, căci orice nouă privire poate desluși ceva în plus, ceva mai elaborat, mai adânc. Bach a fost, este și rămâne o piatră de încercare pentru fiecare interpret, obligându-l la un nobil, dar sever dialog cu sine însuși, cu istoria, cu Timpul (căci nispul clepsidrei alunecă nepuțnic, fără a acoperi, fără

a estompa claritatea acestui mesaj artistic).

Muzica lui Bach îndeamnă la cugețare, angajând întreaga personalitate a unui muzician: muzica lui Bach nu trece pe lângă uz om, ci prin el. Această idee s-a desprins ca un motto din întreaga serie de recitaluri în care pianista Carmen Frățiță a străbătut integral această monumentală lucrare. A fost în primul rând un remarcabil efort interpretativ, o probă dificilă pentru memorie, pentru voință și concentrare, căci aici fiecare detaliu se cere conștientizat, fiecare sunet trebuie datuit sau modelat în basorelieful întregului. În linii mari, această susținere a unui flux continuu a condus desăsurarea programului, fiind accentuată și prin ordinea aleasă de instrumentistă, o succesiune care a pus în lumină largă diversitate a problematicii oferite de cuplu preludiv-fugă, o varietate conturată cu pregnanță. Ceea ce Carmen Frățiță a realizat a fost o autentică „școală” interpretativă, sublinierea unor elemente, a principiilor de organizare a materialului sonor în gama intensităților și chiar a timbrurilor fiind uneori chiar prea evidentă. S-a detașat mai ales coloritul diferențiat al preludiilor, încercarea de a delimita „categorii stilistice”, bazate pe tipul de scriitură predominant, pe specificul expresiv al paginii respective.

Recitalurile prezentate de Carmen Frățiță au fost — dincolo de faptul în sine de o deosebită importanță — o demonstrație de pedagogie pianistică, din care s-au desprins trăsăturile caracteristice operei, contururile sale estetice. Timpul va fi cel care va nivela excesele unor formulări, care va conferi „patina”, luciul șlefuirii îndelungate, înlesnind urcușul spre simplu, spre firesc. Aplauze pentru o inițiativă, aplauze pentru o reușită, ce merită și se vrea perfecționată în viitor!

ANCA IOANA ANDRIESCU

*) Seria de recitaluri prezentând integrala Preludiilor și fugilor din Clavecinul bine temperat de Johann Sebastian Bach, noiembrie, decembrie 1985, Ateneul Român.

Dimineața artelor

Un disc eveniment

Din creația enesciană de tinerețe, Casa de discuri Electrecord dăruiește melomanilor un disc eveniment: Suitele nr. 1 și nr. 2 pentru pian în interpretarea marilor noastre pianiste Aurora Ienel.

„Oare să abandonez vanitățile?... Cind revăd vreuna din lucrările mele de adolescent am o surpriză favorabilă. Cum? Eu sint cel care am scris asta?” spunea la un moment dat compozitorul. Scrisă cind Enescu avea 16 ani și intitulată „Dans le style ancien”, Suita nr. 1 în sol minor, op. 3 e alcătuită din patru părți: Preludiu, Fuga, Adaggio și Finale. Așadar, într-o lucrare de tinerețe, concepută pe tiparele structurilor formelor preclasice răzbate măiestria cotropitoare a celui ce se anunța a fi un desăvârșit muzician.

În Suita nr. 2 în re major op. 10, o dezvoltare năvalnic impresionistă în formele tiparelor preclasice alcătuiește o atmosferă profundă, cu rezonanțe romantice și străluciri melancolice. Structurată în Toccata, Sarabanda, Pavana, Bourrée, Suita nr. 2 ni-l dezvăluie pe Enescu la începutul carierei sale compozitice ca pe un compozitor de mare complexitate.

Enescu este, prin stiluri și maniere, peste ele totodată, profund original și în același timp de rezonanță neoclasică, neoromantică, modernă. Divers și unitar, subsumându-se aceluși dens paradox specific marilor creații. Scriind despre compozitor, scriind cu patimă și-ndrăgostire cum numai un mare iubitor și cunoscător de muzică poate face, (și parcă amintind ceva din devoțiunea într-o muzică a lui Anton Holban, scriitor de rafinată înțelegere și pătrundere a fenomenului muzical), — Valeriu Răpeanu spunea în 1988: „Pe adevăratul Enescu îl aflăm în fiecare din compozițiile lui și în toată opera lui, atât de unitară în expresia ei filozofică”.

Aurora Ienel, eleva Floricăi Musicescu este, după cum toată lumea știe, o distinsă muziciană de înaltă

ținută și probitate profesională. Propria sa personalitate închinată servirii pianisticii enesciene impresionează și impune. Interpretările sale, restituirile, iscodirea în cotloanele mai puțin cunoscute ale operei compozitorului, finețea interpretativă, forma tehnică excepțională, am îndrăzni să spunem perfecțiunea fac din Aurora Ienel o interpretă de marcă, iar din gestul ei artistic un act de mare responsabilitate patriotică. Ea este, cum remarcă în prezentarea discului Dragoș Tănăsescu, „prima interpretă care deține integrala pianistică enesciană”.

Discul-eveniment pe care l-am ales spre prezentare la ora bilanțurilor face parte, evident, dintr-o suită de evenimente discografice, adevărate acte de cultură pe care o instituție culturală dăruită întru marile valori ale spiritualității românești le întreprinde. Într-o altă sute de apariții discografice de excepție — să ne gândim de pildă la cvartetele „Rasumovsky” de Beethoven în interpretarea Cvartetului „Muzica”, la sărbătoreasca interpretare pe care Orchestra simfonică a Filarmonicii „Banatul” din Timișoara sub bagheta maestrului Remus Georgescu a dat-o unor lucrări mai puțin cunoscute scrise de George Enescu — e vorba de „Suite châteline” și „Voix de la nature” — discul Aurorei Ienel este desigur și el un act de cultură. Bucuria pe care o avem în fața restituirii unor lucrări de tinerețe ale marelui nostru muzician se completează cu bucuria față de calitatea interpretării. Însăși marea sa profesoare spunea despre Aurora Ienel: „Valoarea profesională... se întregeste fericit cu aportul prețios al însușirilor sale ca om: inteligența sa, seriozitatea, puterea de muncă, modestia...”

„Cel mai bun disc al anului” desemnat de noi, desigur subiectiv și sentimental, este un disc de restituire istorică, de superbă calitate interpretativă.

CLEOPATRA LORINȚIU

Cu ochiul liber

Pașaport pentru Univers

Mihai Bandac nu este un pictor de vechi salon în care cuconetul și snobinetul să graseze binevoitor la vederea tablourilor sale. Fiindcă acestea, tablourile, sint pictate cu simplitatea țaranului uimit în fața naturii, cind ea e frumoasă. Această uimire primară dă forță și vigoare pinzelor lui, care parcă miros a pământ reavăn proaspăt arat sau a piine albă abia scoasă din țest.

Bandac însă nu pictează peisaje, cum superficial s-ar crede, ci stări emoționale în fața unor peisaje, iar aceste stări poartă adesea numele de extaze. Bucuria privirii unui tablou de-al lui nu este numai a ochiului și a sufletului, dar și a minții. Tablourile lui au în ele imagini esențiale fiindcă sint alcătuite din lumină și cu lumină. Dar compunerea lor pare mai degrabă făcută din elemente arhaice, din semne mitice venite de dinaintea istoriei. Căci multe din lucrări sint acoperite de o ceață ca atunci cind lumea este numai minerală.

Nu-l văd pe pictor făcînd portrete sau populind peisajele cu viețuitoare, fie ele oameni sau alte animale — fiindcă Bandac este Pictorul Solitar, este Pustnicul ce se hrănește doar cu apă și culoarea în care crede pină la fanaticism. Dar ceea ce el ne arată nu sint fantasmagoriile abstenenței, ci rodul unui spirit care a pătruns în esență. Pentru că Bandac poate fi vital pină la senzual, trist pină la tragic, natural pină la material și material pină la dureros.

Pinzele lui cele mai „vesele” sint serioase. Se merge apoi spre grav, liric, meditativ, trist, sumbru, și cite nuanțe mai sint? De aceea, unele din pinzele sale sint o simfonie într-o gamă minoră

degajînd o melancolie a dorului și a doinei (care doină tot o zină a melancoliei este).

În pasta ce naște imaginile sale „aud materia plingînd” căci eu, ca poet, tot mai aproape de Bacovia îl văd, chiar dacă uneori „materia” lui cîntă, ca-n Eminescu, fiindcă ea este binecuvîntată într-un ancestral cult al soarelui.

Cred că Bandac ar trebui să expună mai degrabă la serbările rituale ale pînii, griului și transumanței. Spațiul de expoziție s-ar cere a fi, pentru lucrările sale, un amfiteatru natural din Maramureș sau un grind întins din Delta.

Altfel, arta lui își pierde parca dimensiunile cosmice, pe care, desigur, le are. Căci iată: prin pinzele sale trec carele cu galben tomnatic de Ardeal și riuri iuți ce mingie pulpele tinerelor neveste venite cu cămășoia albă la spălat.

Albastrul lui are mil de nuanțe întocmai că marea în zorii zilei la Chernaia din Portița.

Și, parcă marii răzvrătiți ai strămoșiei noastre i-au dat lui Bandac și numele dar și semeția culorii: siniliul de culoarea secunde și galbenul de culoarea eternității, așa cum vechii hyperboreeni i-au lăsat imaculatul alb al templului apollinic din insula Leuce, apropiată de marea cea mare.

Bandac are forță magică și o ciudată putere de a-și impune culoarea pină la obsesie.

Pinzele lui sint un pașaport pentru univers. Exact acel univers în care arta sa e orgă de culori ce cîntă însă o rapsodie foarte română.

GEORGE STANCA

Oameni din planul doi în prim-plan

Din secretele arhivelor

cu Alexandru Enescu

Cu o deosebită plăcere se confesează interlocutorul meu, țin să amintesc aici despre faimosul nostru compozitor Dimitrie Cecliu. Într-adevăr, acesta s-a inspirat din folclorul muzical al țării noastre și a compus nenumărate opere, compoziții muzicale de orchestră care la ora actuală se găsesc, fiind achiziționate după decesul compozitorului, în Biblioteca Academiei. Opera monumentală a acestui compozitor începe cu adevărat abia astăzi să fie cunoscută datorită faptului că în trecut auditoriul era foarte restrîns. Spre lauda acestei bibliotecii putem spune că în curînd vom intra în posesia aproape a întregului fond Cecliu care începe să rivalizeze cu cel mai mari compozitori ai țării noastre.

Tot la fel de lăudabilă este și inițiativa directorului Centrului de librării Ianculescu care în mod cu totul special s-a ocupat de publicarea și de difuzarea operei acestui mare compozitor considerînd că e de datoria oricărui om de carte de a promova valorile naționale.

Printre documentele și manuscrisele muzicale ce mi-au fost date să cunosc, să expertez și să analizez înspre instituțiile de stat, continuă Al. Enescu, fondul Goga Georgescu constituie

un interes particular. Într-adevăr, numeroase scrisori cu compozitori, oameni de cultură atît din țară cît și din străinătate sint cuprinse în acest fond plus unele copii după manuscrise originale, precum și corespondența cu toți compozitorii foarte importanți interbelici.

Un material aparte de studiu îl constituie de asemenea și fotografiile din diferite etape ale vieții compozitorului printre care imi pot reaminti una dintre cele mai remarcabile, și anume, o fotografie format carte poștală, originală, în care apar ilustrul maestru italian, dirijorul Toscanini alături de Goga Georgescu și avînd o dedicație pe spațiile fotografiei foarte amicală a lui Toscanini către acesta. Se știe că Toscanini în perioada interbelică a dominat scena mondială fiind unul dintre continuatorii școlii de operă italiană, prezentă remarcabilă a Scabei din Milano.

În perioada amintită unui compozitor au căutat să redea prin compozițiile lor nenumărate variațiuni cufese din folclor și astfel îi putem menționa pe Tiberia Brodicescu, Chiriac și alții.

FLORENTIN PALAGHIA

(Va urma)

Paralele muzicale

Modul

Cu aproximativ doi ani în urmă, compozitorul Jolt Kerestely imi telefonase la redacție, pentru a cobori în studioul muzical unde, în calitate de regizor muzical înregistra o formație al cărei stil nu era deloc greu de localizat, în timp, dar și în contextul genurilor și curentelor bine cunoscute, pe meridianele nouăților muzicale. Acum, vocea gravă, cu un timbru ușor gutural amintind, pe anumite pasaje, înflexiunile de început de drum ale Păuniței Ionescu, dar cu un ambitus mai mare, cu disponibilități mai degrabă pentru muzica ușoară tradițională decît pentru soft rockul pe care-l încerca ne este familiară. Opușă rockului hard sau heavy, această muzică domoală, liniștită, apropiată sonorităților nesofisticate ale country — folkului este practică cu o lăudabilă consecvență de grupul Modul. Nu știu cine spunea că publicul obișnuit n-ar avea spirit critic. Se prea poate. Sint însă convins că fiecare artist face tot ce poate să știe cît mai sigur dacă se bucură sau nu de popularitate, dacă se bucură într-adevăr de atenția celor mulți. Cam acesta era subiectul, soptit, în timp ce pe banda magnetică vocea solistei era dublată, la unison, de o alta, baritonală, scrisă, însă, într-un registru acut. Nimic nu e nou sub soare. Nici această combinație de armonice și nici soundul finit pe care aveam să-l cunosc cu ocazia filmărilor. Imitație sau original? Evident, imitație, oricît

de reușită a fost ea. Numai că lumea aceasta a sunetelor își are legile ei scrise și nescrise. Cei care prin studiu și seriozitate se străduiesc să se asemeze unor mari maeștri nu devin, neapărat, niște imitatori. Particularitățile fiecăruia vor ieși întotdeauna la lumină, cu atît mai mult, cu cît „nici un spirit nu este identic cu altul, fiecare hrînindu-se dintr-un mediu natural diferit”. Cu cît puterea de judecată a unui creator este mai matură, prin acumulările cantitative care determină în timp saltul calitativ, cu atît el se va exprima mai simplu. Este exact drumul parcurs de grupul Modul, de la un soft rock neconvîngător la o muzică modernă purtînd pecetea formației, la compoziții ca „Învîgătorul” (lansată în emisiunea de televiziune „Revelionul tineretului”), la caracterul simplu și direct al unui limbaj consonant și de aici la concordanța dintre faptă și intenție, pornind de la imitație și ajungînd la un stil original argumentat, între altele, de titluri mai recente ca: „Muguri vii”, „Astrul păcii”, „Acum”, „Grădini suspendate” și altele. Astfel, Goșa Bucur (chitară, vocal și lider) împreună cu soția sa, Mihaela Bucur (vocal), împreună cu Emil Grădinescu (baterie, percuție), Alexandru Racșa (clape) și Florin Dimov (bas) au devenit ei înșiși argumente ale unei muzici contemporane autohtone.

PETRE MAGDIN

Marginalii la „Din arhiva Științei tineretului“

Incitat de rubrica Din arhiva „Științei tineretului“, am încercat acum, după 16 ani de când am părăsit baricadele gazetei, să ofer Suplimentului literar-artistic al Științei tineretului, câteva notații despre primii 18 ani de activitate publicistică desfășurată sub drapelul foi care mi-e atât de dragă.

Fără îndoială că vor urma alte semnături, alte mărturii de interes pentru tineretului zilelor noastre în același timp elocvente documente pentru cei care vor încerca să recompună fecunde și eficiente pagini de istorie a publicisticii românești.

Nava școală

Știi ce a fost redacția „Știința tineretului“ în anii celui de-al șaselea deceniu? O navă școală... Formularea nu-mi aparține. Era curentă în redacție în acei ani de hiperromantism... Era cea mai bună din... definițiile redacției. O navă școală... 100 de tineri scoteau o gazetă și învățau cu toții legile necesare străbaterii mărilor vieții... 10 de tineri (cei mai virstnici nu depășeau 30 de ani), veniți din fabrici, din licee, de pe ogoare, de pe terenurile de sport, din armată, din facultăți, fără diplome și onoruri universitare, scoteau o gazetă fierbinte și și treceau zilele prin școli... O navă școală... Exact... Eriul „Știința tineretului“, cu căpitani tineri, neîndeminateci, curajoși, bătuți de vinturi, străbătând drumurile spre Pământurile Făgăduinței...

16 august 1951. Terminasem Liceul Național și Liceul de Muzică din Iași. Eram de vreo doi ani corespondent al gazetei. Lidia Popescu și pe atunci se ocupa de cei care trimiteau primele lor știri și reportaje gazetei. La 16 august a avut loc Primul Congres al Corespondenților. Din echipa ieșenilor, Elena Endroiu (redactor-șef adjunct) a hotărât ca alături de Florin Brătescu, (actualul redactor din secția Social-Educativă a Televiziunii) să lucrăm în redacție. Cu două cămăși în geamantan am rămas în București și a doua zi urcam scările imobilului de pe strada Academiei 19. Secretara-șefă mi-a dat o hirtie pentru a fi adăpostit în Căminul de pe Bulevardul Schitu Măgureanu. În săptămâna ce a urmat plecam cu șeful secției industriale la un prim reportaj-anchetă pe șantierul Hidrocentralei de la Bicaz. Din secție mi-amintesc pe Gh. Angelescu. Peste 15 zile, prima plenară de redacție. Minzu Radian, redactor-șef adjunct, stentoric, dictatorial, vorbea despre tinerii de perspectivă care au intrat în redacție... Eram hrănit nu numai cu lecturi din Gorki ca să înțeleg de ce nu m-a numit printre ei... La 1 septembrie, dădeam examen de admitere la Facultatea de Filozofie. Foarte mulți candidați, dar erau aproape 400 de locuri. Printre cei care rivneau o diplomă de filozof și au „intrat“ — Geo Saizescu, Gh. Stroia, Valentin Alexandru, Z. Ornea, Radu Negru, Al. Ivăsiuc, Ion Ardeleanu, Ludwig Grünberg, Mircea Flonta, Carol Roman, Ion Pascadi... și mulți, mulți alții... În octombrie, ascultam un curs de logică aristotelică al lui Alexandru Posescu, dar nimeni, în cadrul redacției, nu înțelegea de ce trebuie să mergi și... la facultate. Radu Cosășu era în armată, pe la Cluj. Secretar de redacție era Sergiu Filerot. L-am înțeles abia peste trei decenii când l-am citit pe Marin Preda. În „sacul“ cu bancuri repetate diurne se amintea de un alt secretar de redacție — Mirel Ilieșu. Vegnic aplecat pe schițele de paginație, într-o zi i se anunță că a sosit soția să-i aducă sandwichuri. Confundă vestea cu o știre... Agerpres și strigă curierii... „Dă-o la a 3-a...“

Nu a fost o glumă, cum nici glumă nu a fost că șeful secției — Viața U.T.C. l-a trimis într-o zi pe un reporter să „verifice“ cinele dintr-o fotografie, dacă nu aparține chiaburului din sat... Anii '50... Eram în redacție creiere formidabile, dar cedințele de U.T.C. erau conduse de o curieră care se descurca cam greu în lectura referatelor. Priveam cu jind la hainele elegante ale lui Ion Hobana, pe atunci șef al Secției de Critică

și Bibliografie... Secția de cultură era cu totul altceva... Petre Niță era subalternul său... Redactorul șef, Ion Mihăileanu, nu-mi dădea nici un fel de atenție. Fred Mahler trona drept șef al compartimentului învățămînt și se ocupa de anchetele în care elevii erau muștruluiți că purtau... cămăși peste pantaloni... Mincam cu toții la cantina de pe strada Al. Sahia, iar duminica la Ospătaria populară de pe Brezoianu... Uitasem de muzică. Mă înscrișesem și la Drept. Promisesem celor de acasă să nu uit că în viață ai nevoie și de diplome. Voi reveni la muzică abia la începutul anilor '60... Mă întrebam mereu însă, dacă acest deceniu nemuzical nu a fost totuși hotărâtor pentru foamea și dragostea mea actuală de artă a sunetelor...?

...Nava-școală... Fiecare învăța și muncea în felul său... Facultatea era... „de-testată“ de mulți, dar toți citeam zi și noapte... La o lecție de pregătire pentru clasa a VII-a mi se pare, la care eu eram un fel de „preparator“, Teodor Mazilu m-a întrebat în felul său inimitabil, cu zimbetul său de o unică inteligență, ce rost are să știi Teorema lui Pitagora...? Dar citise pe atunci tot Cehov și Dos-toievski. Într-o ședință de U.T.C., Vasile Ranga și-a luat angajamentul să învețe zilnic 20 de cuvinte din Dicționarul francez-român (bineînțeles la rind)... Ion Mihăileanu era însă profesor la Universitatea... Tinea un curs de Istorie a Literaturii Române Vechii...

...Nava-școală avea un dormitor gorkian. Trec uneori și acum pe Bulevardul Schiu Măgureanu, prin fața imobilului de la nr. 23 și mă gândesc mereu să sun... Tare aș vrea să deschid o ușă și să intru în cele trei camere... Dormeam la început între Nicolae Țic și G. Pop. un gazetar de talent ce a murit în acei ani de o tuberculoză renală... În fața noastră era patul lui V. Bărbulescu, singurul... dactilograf pe care l-am văzut printr-o redacție... Batea cu o viteză formidabilă, ca în filmele americane... În camera alăturată era Al. Pinteș, V. Ranga. Țic stătea pe marginea patului de fier și vorbea ore întregi despre șantierul de la Hunedoara... Într-o noapte am venit de la Craiova... fusesem trimis pentru câteva rinduri la un foto-reportaj feroviar al lui D. F. Dumitru și am găsit un coleg în patul meu... Era februarie... Am strâns paltonul și m-am culcat la subsol pe ciment. Nu eram singurul capabil de un asemenea gest în acele vremuri. Era un semn al unei generații care spera și pentru credințele sale uita totul... La ora 8 eram la un curs de Istorie a Logicii al lui Ath. Joja. Henri Wald era asistentul său. Studiam de dimineață până seara cele 13 volume de Opere ale lui Stalin, dar Joja își începea fiecare curs de la Aristotel...

Redacția s-a mutat la Casa Științei. Luam tramvaiul 4 din stația Colței și mergeam cel puțin o oră; dacă găseam loc scriam temele la Latină, la Materialism istoric... sau pregăteam un examen cu temutul Schreiber despre normele juridice... Dormitorul navei-școală s-a mutat curind de pe Măgureanu. Într-o arlipă a unei Case a Pionierilor și mai tirziu pe Brezoianu 19, în cămăruțele, mi se pare, unui bordel antebelic...

...Nava-școală înainta... 1953... Andrei Băleanu trecuse la „Tinerul Leninist“ drept redactor-șef... În secția agrară sosise Ion Băieșu... Putea să îndrăznească să semneze cu numele de acasă, Ion Mi-

halache? Mai tirziu venise Fănuș Neagu. Metaforele sale spărgeau cadrele gazetei... În secția agrară mai erau Petre Ghelmez, Ion Marina. Regretatul Marin Cirstea scria cam trei-patru articole de fond pe săptămână, pe teme agrare... Formidabilă era Secția de corespondenți speciali. Printre ei — Mazilu, Cosășu, Iures. În 1954, într-un martie cu nămeții cît casele, de pe Traian pe unde stăteam, (dimineața îl văzusem pe Ionel Teodorescu răpus de viscol), am rămas 3 nopți la rind doar cu alți 2 colegi, să scot întreaga gazetă; nimeni nu reușea să vină pină la Casa Științei... V. Cimpeanu, un fost tipograf cu cultură și farmec, devenit redactor șef, mă trecuse în secția externă... Cornel Răducanu era pe atunci redactor-șef-adjunct. Lucrase în secția externă a U.T.C.-ului. Călătorise din China pină în Elveția... Nici unul dintre noi nu fusese nici pină la Russe. L-am surprins într-o noapte spunind unuia dintre colegii... bucureșteni de obirșie, că ascultase un Cvarțet de Schubert. Pe vremuri, căprăriile erau clar delimitate și nu aș fi îndrăznit să-i spun că mai știu și eu puțină... muzică. Șeful secției externe era Dumitru Mihail. Peste ani, în 1978, la Paris, pe Orly, sosisem cu un ansamblu de muzică de cameră care cînta la Beaubourg și l-am zărit o clipă pe aeroport... Cu toate că era un om cald, apropiat, m-am jenant să mă apropiu de el în biata mea postură de muzicant... Dumitru Mihail era pe atunci ambasadorul României în Mexic și aștepta la Orly un transoceanic. În 1955 eram membru al secției de propagandă... Lucrasem o vreme sub oblăduirea lui Ion Crăciun — vechi U.A.E.R.-ist, acum, șef al secției era Sergiu Popper. Îmi dădusem examenul de stat la filozofie cu o teză despre estetica lui Dobroliubov. Citisem tot în teritoriu. Profesorul, renumit specialist în concepțiile despre artă ale secolului al 19-lea era foarte mulțumit și mi-a dat nota 10. Sergiu Popper o socotea fără nici un fel de valoare...

1956... Ne antrenam uneori spiritul la sfîrșitul săptămîinii în procese literare. Romanul lui Trifonov. Studenții — mi-a dat prilejul să iau apărarea unui personaj plin de haruri — Serghei... dar cam ieșit din cadrele „eroilor pozitivi“... De atunci, Vasile Ranga mă strigă... Serghei. Îmi amintesc încintarea cu care mi-a urmărit pledoaria Petru Ispas... I-am citit recent o excelentă piesă în revista Teatrul... Îmi amintesc și nunta lui P. Ispas, pe undeva, pe strada Popov, la care a participat întreaga redacție...

...Viața continua. Nava-școală suporta toate derivatele timpurilor... Ce minunată carte de istorie va scrie cel ce va reface cîndva cronica Științei tineretului, cronica ziarului din acei ani ca oglindă a direcțiilor, influențelor, personalităților unor epoci de istorie... Să nu uităm în acest plan ce a însemnat începutul anului 1957, cînd cel mai tînăr redactor-șef din cei care au condus gazeta, (de la Mihnea Gheorghiu la Marcel Breazu) — Dumitru Popescu a imprimat un model arhitectonic, o direcționare ideatică, un sistem de criterii în valorificarea potențialului redacțional, un serial de generice (titlul „Să discutăm despre Tinerete — Educație — Răspunderi“ îl regăsim și azi), care au reprezentat coloana vertebrală a gazetei tineretului, cu benefice influențe asupra altor publicații românești pină în zilele noastre...

Revin la ideea de navă-școală... Multi ani redacția din Corpul „C“ a fost navă-amiral... sore care veneau marinarii tuturor „navelor“ Casei Științei... Corpul redacțional era permanent învăluit de colaboratorii externi. Nu a existat în acei ani, tînăr scriitor din generația Nichită Stănescu sau Adrian Păunescu, care să nu fi fost zilnic oaspetele gazetei...

Problemele științei, educației științifice, au devenit probleme cheie. Au apărut primele pagini de știință. Regăseai permanent în paginile gazetei alături de cele mai bune condeie, cercetători de marcă ai țării, pe mai toți membrii Academiei...

Nava-școală a Științei tineretului. O generație hotărâtoare a intrat în redacție pe la începutul anilor '60 de pe băncile Facultății de Filologie. Printre alții, C. R. Constantinescu, Nicolae Dragoș, Constantin Stănescu, Mihai Ungheanu. Secția culturală avea o configurație extraordinară... O generație nouă care doorea tipare noi și o tradiție nouă... Aveau cu toții 22—23 de ani... Eu aveam 27—28. Mă priveau ca pe un Mathusalem ce trebuia să iese la pensie. Acum și ei au 47... Continuă să fie cu toții pe primele bariade ale scrisului românesc. Datorează mult, am certitudinea, luptelor pe care au trebuit să le dea, în acei ani, pentru a-și afirma puterile creatoare...

Anii '60... Nava forma elevii-ofițeri pentru toate teritoriile publicisticii românești... Anghel Paraschiv, Alexandru Ionescu, Eugen Florescu, Maria Guliman-Popescu, Dinu Săraru, Ion Bucher, Vasile Barac, Vasile Băran, Tudor Stănescu, Nicolae Arsene, Lucreția Lustig, Al. Pinteș, Petru Ispas, V. Ranga, Ilie Purcaru, Carol Roman, Florica Popa, Monica Verdes, Vasile Căbulea... Citez la întimplare și cu siguranță că am uitat pe foarte mulți dintre colegii acelor ani... Gazeta era un stup și uneori un stup fără zgomotul trîntorilor... Pentru toți cea mai sfințită și mai frumoasă meserie era gazetăria... indiferent de poezia, pedagogia, critica literară, conducerea unor operațiuni publicistice, muzica, cinematografia, scrisul de mare anvergură, cercetarea economică sau sociologică, pe care le vom îmbrățișa, normal, în anii cînd a sunat ceasul necesar de „a sări“ din căruța gazetăriei...

Trec prin lume și mă gândesc la neuității ani ai Științei tineretului... Vremuri grele. Sedințe cumplite. Aprige dispute între generații... Amarnice ingratitude...!

Toate au trecut... A rămas doar lumina amintirilor și, cine spunea, amintirea este singurul rai din care nu poți fi izgonit?

Amintirile au pierdut orice aură sentimentală și ele fac parte din patrimoniul vieții mele; le înțeleg abia acum în întreaga lor semnificație; le duc cu mine, continuu, la masa de lucru, în sălile de concert, în fața microfonului; le confrunt cu lumea, cu spiritul locurilor... cu aglomerațiile urbane ale Chinei, cu orgile Elveției, cu Marea Caraibilor, cu stîncă Gibraltarului, cu zidul Ierusalimului, cu sălile de concert ale Pragăi, cu Universitățile Franței, cu monumentele Samarkandului, cu rada porturilor Suediei, cu cimitirele Austriei, cu templele grecești ale Siciliei, cu dealul ce duce spre lăcașul wagnerian de la Bayreuth; le adăpostesc în adăncurile conștiinței, le regălesc în cărțile ce-mi trec prin fața ochilor, le port în cuvintele cu care chem oamenii spre iubirea de muzică...

La cei 52 de ani ai mei, nu mai știu cît timp voi urmări crugul aștrilor și tehnosele ale așteptării uman... nu mai știu cite portative, cite iubiri, cite umilințe se vor mai îndrepta spre mine...

„Arhiva sentimentală“ a Științei tineretului îmi rămîne unul dintre tezaurele pe care mi le-a dăruit viața, un scut, o pavăză împotriva utopiilor, prejudecăților...

Aș fi fericit să știu că toate generațiile ce mă vor urma vor avea și bucuria de a învăța și naviga pe o asemenea „navă-școală“...

IOSIF SAVA

Artiști români în evocări contemporane

Amza Pellea (IX)

O convorbire cu SILVIA POPOVICI

Printre colegii de promoție ai lui Amza Pellea se află și Silvia Popovici, mare actriță ale cărei personaje ne-au fascinat de fiecare dată, pe scenă și pe ecran. Anii de institut și perioada craioveană a activității actorului ne sînt reînviată grație harului narativ al artistei, ingenua inegalabilă a unei generații de excepție. În numele cititorilor și, dacă ne-ar putea fi îngădui, în numele istoricilor teatrului și filmului românesc, aducem dintru început mulțumiri Silviei Popovici pentru gestul evocator al domniei sale.

GREUCEANU, TIPUL CLASIC AL ROMÂNULUI

— Prima întrebare pe care am știut că voi încerca să vi-o adresez, stîmătă Silvia Popovici, a fost, sau este, aceasta (banală și grăbită, evident): Ce înseamnă pentru Dumneavoastră Amza Pellea?

— Pentru noi, toți, Amza Pellea este o legendă.

— Vom încerca să descifrăm această legendă, să-i facem apropiat farmecul, să o înțelegem pentru că Amza Pellea,

sînt sigur, este o legendă multiubiță. Cum a fost cînd l-ați văzut prima oară?

— Intîia oară l-am văzut în clasa de actorie la cinematografie. Nu intrase de prima dată pentru că părinții lui erau considerați chiaburi. Nu avea originea socială care să-i fi îngăduit atunci să studieze.

— Să intrăm pe teritoriul „legendei Amza Pellea“.

— Nu cred că trebuie să vorbim despre norocul lui în carieră ori despre popularitatea lui, ci despre aceea că

Amza Pellea era de fapt Greuceanu din poveste, eroul investit de legenda populară cu mari calități omenești, cu deșteptăciune, cu forță fizică, cu istețime, cu inventivitate, cu posibilitatea de a ieși frumos din orice situație, cu o mare generozitate.

— Chintesența unor trăsături emblematice.

— Într-adevăr, tipul clasic al românului propus de basmul popular. Amza e un prototip, un cumul de calități: harnic, isteț, întreprinzător, generos.

— Aș dori să explicăm semnificația generozității.

— Generos e cuvîntul care mi-a venit să-l rostesc, dar poate că el nu spune totul. Generozitatea lui Amza Pellea mergea pină acolo încît, de pildă, ne spunea snoavele cu Nea Marin ca să ne țină de foame. Nouă ni le-a spus intîia dată, în mașina rămasă în pană. Cînd făceam turnee, în satele Olteniei, puneam umărul, împingea mașina, găsea soluții eficiente și prompte de ieșire din orice impas. Era, cum să vă spun, ca un demiurg fără odihnă.

„ERA UN HAIDUC ȘI LA EL TOTUL SE SFÎRȘEA CU O GLUMĂ“

— Îngăduiți-mi să revin la o primă întrebare. Cum era Amza Pellea studentul?

— De exemplu, în institut poate nu era cel mai bun la materiile teoretice, nu era la curent cu bibliografia. Însă era foarte receptiv. Era atent la orice. Împlinea totul cu haz și sfîrșea mereu cu o glumă. Chiar și cele mai tragice lucruri.

— Dacă nu mă înșel, în institut a debutat și ca actor de film. A jucat în „Cordovanii“ (regia Constantin Neagu) și în „Blanca“, unde a făcut pare-se, primul rol de compoziție.

— În Blanca juca rolul tatălui meu. Prima lui compoziție. Aven barbă ca în Mihai Viteazul. Era marcat, brădat, matur. Era tînăr, ca și noi, dar ca brăzdătură a chipului era maturizat. Făt-Frumosul era Iurie Darie, de aceea spuneam eu că el era Greuceanu. În fine, hai să ne îmbrăcăm, dar cu ce? El trebuia să arate ca un erai. Avea nevoie de lanțuri, de pafale, dar de unde. Lui i-a venit ideea să ia un lanț de weceu și să devină crai, completînd costumul în felul acesta.

IOAN LAZĂR

(Va urma)

Acetind istoria românilor

Insemnări ieșene despre viața românească interbelică

Secțiunea de Note este, ca de obicei, substanțială în paginile numărului șapte al revistei „Insemnări ieșene”. Dintre toate se evidențiază cea semnată de Mihail Sadoveanu — „La moartea lui A. de Herz”:

Acum douăzeci și șapte sau douăzeci și opt de ani începusem eu prilejuri și scrieri, expediții culturale în Bucovina. Am fost în această provincie străină, în care însă găseam trează conștiința românească, cu Șt. O. Iosif, D. Anghel, Cincinat Pavelescu, Ion Minulescu, Caton Theodorian, Neculai Dunăreanu, N.N. Brediceanu. Dintre scriitorii mai tineri decât noi luam pe A. de Herz, pe atunci Dinu Ramură. Primirile ce ni se făceau în orașele bucovinene și însușirea la care dădeau naștere manifestările culturale au rămas pentru mine neuitate. Mai trăiesc încă intelectualii bucovineni de-atunci care-și aduc aminte. Presimțeam zilele mari ce aveau să vie. Le socoteam poate mai bune de cum sint. Eram plini de entuziasm și de credință. A. de Herz, mezinul nostru, totdeauna cel dintii la sosiri și ultimul la plecări, înfrățit cu tineretul și recitind versurile adolescenței lui cel dintii în sezători, se dovedea de pe atunci bun camarad, statornic prieten, vesel totdeauna, gata să realizeze farse în dauna tovarășului nostru Caton Theodorian. Acest Dinu Ramură al a-

nilor de altădată, care a devenit pe urmă autorul dramatice cunoscut, ne-a părăsit înainte de vreme. La începutul acestei ierni l-am întâlnit în București, la incrușarea Bulevardului cu Calea Victoriei. Am stat câteva minute de vorbă; mi-a prezentat pe fiul său, un copil andru timid contrastând în totul cu expansivul Dinu Ramură de la 1906; ne-am despărțit zimbând și făgăduindu-ne să ne mai întâlnim. Desigur ne vom întâlni într-o zonă mai pură și mai puțin bintuită. Poate ar fi trebuit să ne lase nouă primul pas; i-a fost dat să aibă o favoare. Cel care rămân vor fi mai puțin veseli și din pricina lipsei lui și din pricina invaziei de barbari la care asistăm.

Și totuși, o favoare i se face lui Mihail Sadoveanu; evident, în alt sens. Dar să lăsăm povestitorul să depene însuși întimplarea „Intr-un număr trecut din „Lumea Militară”, mi se face favoarea unor laude cu privire la cele din urmă cărți ale mele: „Frații Jderi” și „Paștele Blajinilor”. „Frații Jderi”, se spune în recenzie, e o evocare istorică din epoca lui Ștefan cel Mare, etc. Asta e bine. „Paștele Blajinilor”, — continuă recenzantul, — e urmare la „Frații Jderi”. Aici e ceva mai puțin bine. Se vede că onoratul meu confrate n-a avut vreme de un minut, ca să deschidă cartea și să străbată

doi rânduri, ca să vadă că cele două cărți sint despărțite de patru veacuri jumătate”.

Ca să mai indulcească dojana amicală, Sadoveanu amintește de alte pățanii asemănătoare: „La 1906, mi se pare, Ilarie Chendi a făcut o recenzie extrem de elogioasă, în „Viața Literară”, unui volum al lui George Ranetti. Versurile celebrului unionist erau categorisite în cei mai amicali termeni. Ranetti multumește, într-un număr din „Furnica”, lui Chendi pentru amabilitatea lui, însă își permite să observe că volumul recenzat cuprinde proză, nu versuri.

Nu de mult, am citit în „Opinia” o frumoasă și amănunțită dare de seamă a unui concert. Se sublinia nu știu ce pasaj în fa-diez; se făceau rezerve pentru un re-major. Din împrejurări neprevăzute, concertul n-avusese loc”.

În finalul „notei” sale, Mihail Sadoveanu șarjează în stilul inimitabil: „Mulțumesc confratelui meu de la „Lumea Militară” că-i sint cel puțin simpatice. Mulți dintre recenzenții contemporani fac, cu procedee identice în ce privește lectura, cele mai exprese și mai colorate rezerve asupra literaturii mele. Parafrazind niște versuri ale lui Heine, pot spune: domniile lor nu mă citesc pe mine, și cititorii nu citesc pe domniile lor. Totu-i relativ; totul se compensează; lumea

merge înainte; merge schiopătând nu se știe bine unde, dar merge”.

La rubrica de Cărți-Reviste dăm de numele aceluiași neobosit și atent observator al fenomenului literar românesc, care era Mihail Sadoveanu. De data aceasta consemnăm apariția volumului de versuri ale lui Al. T. Stamatiad — „Peisagii Sentimentale”:

Al. T. Stamatiad e situat în altă generație; ca și Cincinat Pavelescu, a fost trubadurul unei vremi de aur. Sint mingiait intrucitva că-l regăsim în aceste timpuri ciudate. Poezia lui e vechil loc misterios în care ne-am oglindit tinerețea. Solitar, Stamatiad vinează încă, într-o pustie. Unde a fost loc încununat de flori, acum e nisip steril. El încă se vede în iluzia aceasta, frumos și tinăr, așa cum de altminteri a rămas. Între cîntecele-i de primăvară de altă dată, sună în acest volum, însă, și acorduri de tristețe și de presimțire a iremediabilului. Mi se pare că cele mai frumoase bucăți ale acestei colecții sint „Poema Primăverii” și „Poema Morții”. Salut cu simpatie pe acest îndărătnic visător, întîrziat în zile rele. În jurul lui, poezia nouă, în vîrstă de un an și patru luni, gingăvește fără grație: nu știe încă să vorbească”.

Cu acest număr al revistei „Insemnări ieșene”, prof. Gr. T. Popa începe seria importantelor sale „referate de ansamblu”; primul din ele se intitulază biologia totalitară — cu accente de analiză critică a fascismului și nazismului.

Spre a mai întîrzia o clipă în fața mormintului proaspăt închis al lui Ibrăileanu, revista „Insemnări ieșene” găsea bunul pretext de a prezenta numărul din 22 martie 1936 al publicației „Adevărul literar și artistic”. Se afla acolo articolul Taine al nostru, semnat de George Călinescu: „...Nicolodată un critic n-a citit cu mai multă bucurie și stimă cărțile altuia și nu s-a silit cu mai multă onestitate să demonstreze orice merit în așa chip încît criticul însuși să pară a nu mai avea nici un merit decît acela de a vedea soarele de pe cer”.

G. Ibrăileanu este de altfel cel mai de seamă continuator

al spiritului miorescian în literatura lui etică. El scrie pentru adevăr și numai cu acele mijloace care dezvăluie adevărul”.

La un moment dat, G. Călinescu extrage și transcrie un fragment din romanul La Medeleni al lui Ionel Teodorescu, amănunțită creionare a umbrei nocturne ibrăilene: „În noapte și printre cărți, acest om trăia ca pădurarul în inima pădurii. Și fața lui, învăluită în păr sălbăticit un pic pe temple și în barbă, avea oarecare asemănare cu chipul pădurarilor pe care-l vezi răsărind sub soarele bolți vegetale, din umbra unui stejar, ca niște pustnici gravi, cu ochi limpezi și ageri, aducînd și cu bufnța și cu vulturul. Pălaoarea feții însă, a parținea cărților. Purta veste pălării negre cu margine lată, și pelerină. Așa răsărea pe ulitele dosnice ale Iasului, mergînd spre Universitate. Dacă l-ar fi întâlnit prin ruinele Iasului Rembrandt, ar fi tresărit și l-ar fi privit lung și altfel decît rarul conecțatni care-l întâlneau, măsurînd ironic această apariție de umbră, cu prea multă lumină pe față, și atît de puțin actuală din punct de vedere vestimentar”.

La care antologic portret, Călinescu adaugă: „Cuvîntul „pădurar” este admirabil dacă înțelegem prin el tragerea la desis și la lună, dar trebuie să-i înălțurăm orice element cinematic. Ibrăileanu nu era sălbăticiune speriată de complicația orașului, el n-avea aplecarea către automatismul arhaic, care la dl. Sadoveanu și prietenii săi se traduce în profesia vinătoarească. Ibrăileanu ieșea noaptea să se vindeze pe sine, însuși, să-și prindă propria umbră, fiindcă era un metafizic. Fantastica barbă albă din ultimele vremuri pe o față de os lustruit îl dădea un chip de budist ori de înțelept ca Halimă, atît de mult intelectualitatea se imbină cu impresia ascetică”.

O ultimă diagnoză călinesciană: „Adela (din romanul cu același nume), e se poate spune, singurul martor al lui G. Ibrăileanu, așa cum a fost în viață, nu cum apare din studiile uscate ale criticii”.

STELIAN NEAGOE

ANCHETA NOASTRĂ Tinăra generație de creatori, o generație din întreaga țară

1. Are influență asupra creației dumneavoastră spațiul în care trăiți și munciiți? Dacă da, în ce sens?
2. Cu cine vă simțiți solidar din tinăra generație?
3. Există o tinăra generație risipită în întreaga țară. Ce prejudecăți stau în calea afirmării ei?
4. Ce a făcut și trebuie să facă Suplimentul pentru afirmarea acestei generații?

1. Sigur, există o lume din care vin, în care sint, o lume care mă cuprinde. Moșii și părinții mei, țărani și dascăli într-un sat din Munții Banatului, mi-au transmis credința nestrămutată în pămînt și roadele sale. Trecînd un împărat prin fermecătoarea depresie intramontană Almaj (Iosif al II-lea, precizează cronicarul Nicolae Stoica de Hațeg), le-ar fi propus țărănilor almajeni, fiind foarte viteji și înțelepți, să fie ostașii imperiului. „Nu vom, nu vom — fu răspunsul; plătim dăruri de trebe, porții, dar cătanc străine nu vom fi...”. Și au rămas — miraculoșii volevozi desculți — străbunii mei țărani la uneltele lor și pe glia strămoșească, căci pină atunci și după aceea nu l-au clintit din vatra lor nici un viitor, nici o primejdie. Dovadă: toate cele rele și vrăjmașe au fost trecătoare, ei însă au dăinuit și vor dăinui. De la ei, de la pămînt și soare am moștenit tenacitatea, visul, lacrima de sare. Sint bastioane de rouă și otavă care trebuiesc cucerite în fiecare zi de un țaran (în ipostaza mea de „dascăl de dascălie” și jurnalist) prin muncă și cu speranțe. Uneltele scrisului meu nu se deosebesc mult de cele ale moșilor și părinților mei. Zestreă mea: pămîntul și cerul, cărțile și oamenii...

2. Da, solidar este foarte bine zis, și nu doar că semantic s-ar opune vocabulei solitar. Ideea-făclă a „Confluentei” este unică! Și nu exagerez. Cine ar vrea să mă combată, să nu se pripescă. Ar trebui să gîndească foarte bine înainte: să analizeze condițiile istorice, năzuințele, scopul și realizările culturale (nu este cazul să le enumăr, de vreme ce au fost motivate de atîția confrăți în prezenta anchetă). căci astfel ar descoperi coordonatele și reperele unei veritabile mișcări culturale naționale, care de cițiva

ani cuprinde tot ce este tinăr și curat, vigoare și talent în literatură, arte plastice, muzică, teatru, film... Neîndoielnic, să vorbească faptele! Grație Cenaclului „Confluente” am avut posibilitatea (cu prilejul superbilor turnee de documentare, taberelor de creație artistică și numeroaselor dezbateri din cenaclu) să cunosc aproape fiecare plai românesc, să zidesc dialoguri cu tineri scriitori pe care îi îndrăgim și îi prețuim doar pentru cărțile lor. Într-o

3. Cît răstimp sintem tineri? Pesemne, eită vreme dorim să fim tineri! Sigur tinerețea are limite biologice. Cunosce ce spun cărțile în acest sens, dar experiența de reporter și practica psiho-pedagogică mă determină să afirm că tinerețea constituie o comuniune de suflete fragede ca firul de iarbă și blinde precum lacrima cerului, dominate de supremația visului pornit din realitate. Deci, nu e un flux de tehnologie umană cu limite. Altminteri, în stabilirea generației, promoției literar-artistice se începe de obicei cu vîrsta biologică. Nu mi se pare just. Firesc, un tinăr de 20 de ani nu are aceleași acumulări culturale și sociale precum unul de 30-35 de ani; că au debutat editorial în același timp) an mi se pare o coincidență care, în nici un caz, nu poate fi un

și urmează drumul său. Vorbînd tot din experiență, de vreme ce am chestionat zeci de tineri scriitori, plasticieni, muzicîeni, actori ori regizori, care sint trăitori în zona vestică de geografie culturală a țării, pot sublinia că travaliul și idealurile creatorilor sint nobile și imense. Toți știu că drumul afirmării este unic. Consacrarea depinde în primul rînd de autor. Tenacitatea și dorința de a deveni el cel adevărat sint justificabile. Modele, mentori nu pot exista, intrucît ronțăie identitatea celui aflat în lucru... Bunăoară, știu tineri scriitori care muncesc și trăiesc în centre culturale românești precum: Iași, Cluj-Napoca, Craiova, Brașov, care își asumă truda creatorului ca un singur și veritabil destin uman. Cel care cred în supraeta-

acesta e pietruit cu vise și cărți în bibliotecă și săli de curs, în dialoguri cu oamenii, în nopți de nesomn, „cutreierînd cerul și tot pămîntul patriei...”. Negreșit, un lucru e cert: travaliul scriitorului e unic; căci să emoționezi și să farneci cititorii cu rîndurile și cărțile tale constituie un crez și o trudă fără răgaz, fără epitete.

4. Suplimentul literar-artistic al Scintei tineretului (SLAST) iată o formulare devenită renume) este una dintre cele mai bune reviste din țară. Acum și aici n-am să ilustrez decît parțial acest adevăr. Am mai avut prilejul să mă exprim despre acest postulat viu și voi reveni. Dar de ce este între cele mai bune? Pentru că se străduiește să fie cea mai bună! Are un program ferm și nobil. Or, spuneti-mi o întreprindere mai nobilă decît aceea: să aduni în coloanele unei singure reviste creatori tineri și mai puțin tineri ai unei patrii și ai unei limbi. Ce a realizat SLAST?? După simțirea și mîntea mea a citorit (deja) acte de cultură. (Cu siguranță, va face și mai mult, de vreme ce are un colectiv de coordonare inteligent și intransigent, colaboratori entuziaști și talentați). Și nu intenționez să provoc polemici, ci voi relata doar o stare de fapte. De pildă, am numărat recent peste 200 de tineri prozatori, poeți, publiciști și critici literari descoperiți și publicați în exclusivitate de această revistă, susținuți cu demnitate și tenacitate pe drumul consacrării. Fără comentarii, meritul mi se pare fundamental. Numai atîta să fi făcut o revistă și are un loc personal în istoria unei literaturi. Dar, aflată în deplină înălțare, revista va crește odată cu noi. Nivelul ei valoric este și va fi cel al fiecărui autor în parte. Și, așa cum înțeleg sugera un confrate, important este ce face fiecare creator din întreaga țară ca această revistă să fie mai bună, ca această mișcare literar-artistică „Confluente” să fie cită mai viguroasă în cultura românească contemporană. Negreșit, puterea ei stă în valoarea noastră. Examenul în fața semenilor noștri ni-l dăm prin cărțile noastre, prin creații durabile. Etalonul este unul singur: valoare, valoare, valoare.

PETRU NOVAC DOLANGĂ (Timișoara — Dalboșeș)

Priviți-ne drept în ochi: să rostim adevărul!

înșuruire a momentelor respective, ei ar fi: Adrian Popescu, Eugen Uricaru, Alex. Ștefănescu, Ioan Adam, Horia Bădescu, Ion Cristoiu, Daniel Dimitriu, Ion Mircea, Constantin Sorescu, Nichita Danilov, Constantin Stan, Dan David, Victor Alanașiu, Petre Domsa, Mihai Coman, Cornel Brahaș, Constantin Pricop, Corneliu Ostabie, Ion Dan Nicolescu, Liviu Antonesei, Ecaterina Vaum, Vasile Morar, Elena Ștefănescu, Matei Vișniec, Miruna Ionescu, Tudor Cristea, Cornel Nistorescu, Laurențiu Cărstean, Ioan Lazăr, Carolina Ilica, Liviu Ioan Stoiciu, Vasile Sălăjan, Mariana Codruț, Viorel Sănpetrecan...

critериu de includerea lor în același val, serie ori promoție literară. „Competiția” mi se pare nelocală, intrucît delimitările și includerile trebuiesc întreprinse după criterii de istorie literară și cu exigență critică. (Ei, normal, excepții sint). Da, cu certitudine, generația „Confluente” există!!! Ea este rodul mișcării literar-artistice de care aminteam și se străduiește a se constitui într-un concept de istorie literară. Va rămîne nemuritoare, intrucît are promoții creatoare pentru care travaliul artistic inseamnă chiar viața. Neîndolos, cu destinul nu se joacă nimeni; el

Ioan Moldovan

Proza lui Ioan Moldovan (absolvent al Facultății de drept și unul dintre cei mai serveni intelectuali din Zalău) se remarcă prin spirit caustic, dar și printr-un fior de solidaritate cu viața, în cele mai insolite manifestări ale ei. În Nimsoarea mieilor ni se prezintă un personaj greu de uitat. Lui Șereb, care trăiește, într-un mod caraghios, un moment sublim.

NINSOAREA MIEILOR

În compartimentul de clasa întâi, cald, plăcut, Lui Șereb și-a scos haina și a rămas doar în cămașa scrobărită și cu monogramă cusută de nevastă-sa, cu atâtă lină, maron : L.S. Era să adoarmă, când a intrat o fată cu trei geamantane. Șereb a sărit fript, nu știa dacă l-a văzut fata motând. Când doarme slorâie și-și mai ține și un deget în gură, obicei deloc agreat de nevastă. L-o fi văzut duduia ?

— Domnișoară, imi permiteți? Geamantanele le pun eu. Dumneavoastră sînteți așa fragilă !

— Sînteți prea amabil, domnule. Și așa de dragut. În ziua de azi nu mai întîlnești un bărbat educat.

Lui a hamalit bagajele, a oferit domnișoarei locul de lângă geam și nici el nu știe prea bine de ce și-a asrunc ochelarii în buzunarul de la pardesiu. Fata aceasta este o adevărată fragilă, am avut dreptate cînd i-am spus-o. Parcă este făcută numai din petale, dacă bate vîntul se imprăstie. Ei, dar nu cumva fac poezii ca nenorocitul acela de la aprovizionare ? Să mai merg la cenaclu... mai am mai lipsi, doamne ferește !

— Domnule, pe mine mă cheamă Maria, Maria Turturică.

— Eu... eu, domnișoară, mă cheamă, adică vreau să spun că mă numesc Lui... Șereb.

— Dar aveți un nume foarte frumos. Lui... Lui... Sună ca o cheamă de frunze de mesteacăn. Vă plac mesteceții? Mesteceții sînt... și Maria rotunji imaginea cu un gest suav al mâinii ei delicates. Înțelegeți ?

— Sigur, sigur. Imi plac mesteceții. Sînt așa cum ați spus dumneavoastră. Și eu am observat.

— Da ? Mă bucur. Sînteți primul bărbat căruia îi plac mesteceții. Toți pe cîți i-am întrebat mi-au răspuns că le plac stejarul sau bradul. Doar unuia îi plăcea fagul. Dar din motive ce totul vulgare. Era porcar și folosea jîrul pentru animalele lui. Sînteți primul. Sînt convinsă, aveți un suflet de poet. Nu-i așa că scrieți poezii ?

— Eu, știți, domnișoară, n-aș vrea să...
— Spune-mi Maria. Te rog. Pot să-ți spun Lui ? Dă-mi voie. Lui, Lui.

— Domnișoară, dacă...
— Maria, Maria, pur și simplu.
— Da... Maria.

Taca-taca-tac, taca-taca-tac, taca-taca-tac. Vagonul trepida ușor. Maria părea că-și va risipi toate petelele la o frînă mai bruscă. Lui se gîndi cu groază ce ar fi dacă ar trage careva semnalul de alarmă. Ca d-l Goe, de pildă. Burghezia n-a dus cu ea toate nărvurile. Ochii Mariei, ca miezul de nucă, n-am mai văzut așa culoare, creșteau în asfințitul de soare, se făceau mai mari, mai lucitori.

— Maria, dumneata scrii poezii, nu-i așa ?

— Da, Lui. Adică eu fac poezii. Nu le scriu niciodată. Le fac, mi le recit, apoi le uit. Cîndva, mai firziu, o să fac și pentru tine una, o să-ți-o rostesc, s-o uităm amîndoi, împreună.

Lui Șereb simți că i-au transpirat palmele, viri mina în buzunarul pardesului după batistă, pipăi lentilele reci ale ochelarilor și renunță. Întinse ușurel mîinile, și-și frecă palmele de catifeaua banchetei. O, dar nu-i frumos ce fac, murdăresc fotoliul, doar nu sînt...

— Despre dragoste, ce crezi, Lui ? Șereb înmărmuri. Despre dragoste n-a vorbit de 20 de ani. Atunci știe precis că a discutat cu nevastă-sa, desigur, dar ce anume, nu-și aminteste. I-a spus, ei, asta-i, ce i-a spus ? Da, sigur, că a luat referințe despre ea, că a auzit că-i harnică și cînsită, că... I-a mai spus că el are ceva ecosomi și dacă ea vrea... Că de mult a observat-o la dansul de la cantină, cum stă cîmîntă, nu ca altele. Vrea să-i fie nevastă ? Da, a spus ea, vreau, că și tu ești băiat bun, m-am interesat și eu. Cam atît. Și că ea n-are o părere prea bună despre dragoste, dacă trimite copiii la culcare, că iar e film de dragoste, e plină lumea de dezmațate, nu-i cazul să vadă și ei.

— Lui, cum e dragostea ? Maria se aplecă înainte, petala genunchiului ei atinse piciorul bărbatului, palmele acestuia se umplură de apă și un șir de furnici îi alergară lui Șereb de-a lungul coloanei, oprindu-se în creierul său, apoi o luară îndărăt. Genunchiul îi tremură. Lui simți că pierde din greutate, devine ușor și, dacă miezul de nucă de sub bretonul auriu nu l-ar fi pîronit în scaun, Lui s-ar fi simțit în stare să se ia înălțe.

(Continuare în numărul viitor)

● **VALERIAN COMAN**, Zimbreașca, Teleorman. Ceea ce descrieți dv. în versuri este un peisaj care v-a rămas în amintire din poeziile incluse în manualele școlare : „Un cîntec murmură secerătorul / Cu fiecare spic ce îl adună, / Iar pe deasupra trece Șburătorul / Vestindu-ne o zi senină”.

Această reprezentare a vieții rustice a căzut de multă vreme în desuetudine. Ziua senină, în orice caz, n-o mai vestește Șburătorul, ci Institutul meteorologic.

● **DORIN MURARIU**, Boeșca I, Caras. De ce nu-mi mai trimiteți articole de critică ? V-a descurajat (sau v-a ofensat) faptul că nu le-am considerat publicabile pe cele trimise pînă acum ? Eu imi pusesem speranțe în evoluția dv. și nu vă ceream decît să scrieți mai firesc și să fiți mai sever în aprecieri...

● **SORIN IONESCU**, București. Vă dezvălui un secret : nu sînteți singurul tînar de șaisprezece ani care scrie versuri de dragoste. Ciudat ar fi să nu scrieți. Nici nivelul acestor versuri nu este senzațional ; orice elev (inteligent) le-ar fi putut compune : „Sînt un adevărat calculator al uitării. / Există totuși undeva / un defect. / Am uitat tot / dar nu și pe tine”.

În concluzie, poemele dv. nu constituie o garanție că aveți vocație, dar vă îndreptățesc să faceți în continuare alte încercări.

● **POEMUS**, Pașcani. Aveți imaginație și reușiți să creați din nimic o feerie, pentru ca imediat după aceea să o spulberați : „doar știți că a plouat astă noapte / prin aerul curat al dimineții să desc-

năm cite un zîmbet cordial trecătorilor ce se îndreaptă spre cine știe ce iluzii draga mea hai și noi iată eu deja am deschis ușa poemului”.

Singurul element distonant în versurile dv. îl reprezintă folosirea excesivă a unor jocuri de cuvinte : „cunosc foarte bine punctul / tău de vedere în legătură cu explozia / mugurelui pe creanga arboreului / genealogic”

Trimiteți-mi și alte poeme și divulgați-vă identitatea.

● **MILITIA DIN BAIJA-MARE**. Iată ce imi scrie Ioan Gheorghe Hada din

CENACLU prin corespondență

Baia-Mare, Aleea Jupiter, scara A, etajul II, apartamentul 9 :

„Sîmte Alex. Ștefănescu, dacă nu imi răspunzi nici la scrisoarea aceasta mă văd obligat să vin la București, să-ți trag două injurături ardelenesti și să te prind de barbă (dacă ai) pentru a șterge culoarele redacției cu tine. Află despre mine că mă numesc Hada Ioan Gheorghe, că sînt din Baia-Mare, am 25 de ani și sînt pensionat pe o perioadă limitată pe caz de boală”.

● **VASILE SICHITIU**, Tirgu-Jiu. Poemele dv. sînt inegale ca valoare. Imi displac, de exemplu, pasajele care caprînd poetizări convenționale, de genul :

„visam să-ți aud condurii sunind pe țărîm mării / îngîmăți de un ritmic adio”.

În schimb, mi se par profunde și dramatice unele confesiuni-reflecții : „contemplam un poem / mult în afara mea, cu mult în afara vieții, imposibil de atins / chiar în moarte / mă prelungeam înspre el / cu toată puterea / fără să intru în altceva / decît într-un mereu / alt insumi, într-un / prea necunoscut alt insumi”.

Ar trebui să vă confrunțați în mod sistematic cu un cititor competent (la Tirgu-Jiu locuiește Gheorghe Grigurcu, de ce nu-l consultați ?). Mă interesează, bineînțeles, și articole de critică, dar trimiteți-mi-le din proprie inițiativă, nu așteptați să vă propun eu despre ce să scrieți.

● **V. E. DAMIAN**, București. Aveți idei interesante și le formulați într-un mod tranșant, care vă stă bine : „Corect imi inebeci nasturii hainei / și imi ridică apei gulerul / ca pe un zid stringindu-l bine / zid de care imi zdrobesc fața / atunci cînd vreau să te sîrut”.

În această direcție cred că trebuie să insistăm și nu în aceea a idilismului : „Sub ploaia de flori de cireș / imi recapăt / transparentă dintii”.

● **PROF. DR. ANTON MOISIN**, Băicoi, A. MIONESCU, Hunedoara, EMANUEL MIRANDAL, București, AL. AMARFEI, București, ALEXANDRA LEU, Sibiu. Balanța încă nu se inclină în favoarea dv., oscilează.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

Fără machiaj Florile dalbe

Mă lua, lua, azi de dimineață, eu roua pe față, cu seceră-n briu, la tăiat de griu... Mă-ntîlnii e-un copilăș, florile dalbe... Und' te duci tu flăcăias, mă-ntrebă puilul cel cîmîntă, și zîmbea cam jucăuș. A tăiat de griu, măi copilăș, zisei. Că uite roua a venit cam devreme și mi-i teamă pentru măriasa Griul, să nu-l înfrigureze, să nu-l îmbrumeze. Copilașul rise, voios : uită-te mai bine, măi flăcăias ! Asta-i rouă ce vezi tu ? Oare nu-i crăiasa luminoasa cea care albește grădina și casa ? Ba, că bine zici, copilăș

năzdrăvan, mă minunez eu, bucuros de așa întîmplare. Cum de m-am pomenit așa deodată în miezul iernii, fără să am știre nici pomenire ? Ai urtat ? Uitat. Nu mai știi cum ai adormit astă-vară în fin cosit, cu ochii la stele, ca să uiți de rele și de greu iubit ? Și de-atunci tot dorm, ca un prunc de domn ? De atunci, de-atunci, ca voievozii prunci... Oare te-am rugat să mă trezești cînd cele lumești se vor prîmeni ? Așa m-ai rugat, fecior dempărat. Imi spuneași așa : tu să mă trezești cînd cele lumești se vor limpezi

și mărturisi la frumoasa zi cînd va fi să cadă steaua de zăpadă, să-mi platească ninșă pe fruntea incinsă, de visuri aprinsă... Tii, ce întîmplare frumoasă și mare ! îi spusei micului meu trezitor și mă uitai roată la minunea toată. Dealul alb sub stele. Mîndrul brad tăcînd, troienit și sfînt. Griul sub pămînt, ca un prînt dormind, verile visînd... Mă lua, lua, în cea dimineată, mă spălai pe față, florile dalbe, cu cel copilăș, mersăm la oraș, să vestim prin case : gazele somnoroase, bești pin-afară, să vedeți, c-au venit trei mîndri călăreți pe trei cai focosi, albi și erudicioși și în urma lor într-un puf de nor zina zilelor și a zinelor, erăiasa zăpezii și a viselor !
Batem și acum argintatul drum, florile dalbe, cu cel copilăș isteț și gingaș, florile dalbe...

ADRIAN PINTEA

P.S. Din cea mai curată cămară a sufletului, la mulți ani tuturor !

Cronica teatrală în linii frînte de LINU

Hamlet, regia : Alexandru Tocilescu, Teatrul „Bulandra”

Regizorul nu s-a lăsat constrins de tradiția comprimării textului shakespearian, ci a realizat un spectacol care durează multe ore, pentru a pune în evidență amploarea inspirației celebrului scriitor.

Tabela de marcaj

Cum stăm, de-adevăratalea !

Noul An a început cu o primăvară. Bună de fotbal, nu de schi, nici de sănțuș, că la bob stăm tot ca la fotbal, dacă nu chiar mai rău. Adie optimismul, deci, ceva-ceva ne face să credem că va fi anul de virf al socceriștilor noștri, iar lumea se agită, pe motiv de transferări, care sînt în toi. Topurile au rămas în urmă, uitate de parcă nici n-au fost, deși au avut și ele tilcul lor. Nu că Dobre a apărut în locul lui Pelican, dînr-o eroare tipografică, dar dacă ați studiat topurile din suplimentul „Fotbal-Sportul” ați văzut cum stăm de-adevărât. Nici-un fotbalist de-al nostru n-a atins media 8 pe întregul tur de campionat, cei mai buni cătărîndu-se doar pe piscurile mediei 7. Nimeni la 7,50, nici măcar Hagi, laureatul tuturor anchetelor și al 18-lea în „World Soccer” ! Dacă vă uitați bine, patru posturi sînt de nota 6, iar dacă le enumerăm — fundaș dreapta, fundaș stînga, mijlocăș ofensiv și virf stînga — găsîm dureri mari în toate compartimentele, media 6 fiind, ziceți că nu !, în buza corigenței. Corigența mexicană are, deci, acoperire și în campionat, pe lângă „bilbiiala irlandeză”, care ne-a costat rămasul acasă. Așa, însă, se mai moaie și vina lui Lucescu, care poate arăta acum cu de-

getul spre echipele de club, avînd și dreptul să întrebe : „cu oameni de nota 6-7, să fac o echipă de nota 10 ? !”. Ar avea și el dreptate, într-un fel, pentru că, în altul, clasamentele îl contrazic. Uite Gabor, local întii la „virful dreapta”, cit o fi de detasat în frunte și de constant, la o adică, tot n-a arătat nimic la națională. Niciodată ! Poate de-aci înainte, cine știe ? ! E bine, în schimb, că tinerețel vine tare, peste tot. Cu excepția juniorilor noștri, care au jucat atît de bătrînește în Campionatul balcanic, incit ne-au risipit orice urmă de indoială : la acest nivel, sîntem ciuca bățăilor, expresie ilustrată de 0-3 cu bulgarii și 0-2 cu grecii, scoruri sprintare și vesele, mai ales pentru învingători ! În schimb, trăim bucuria că juniorii merg pe urmele seniorilor, reușînd și ei performanța de a-i bate pe turci. Și tot în deplasare !... Cam așa stăm, de-adevăratalea, și e bine să știm din capul locului că Noul An, început cu o primăvară, e dus, decamdată, pe umeri de Steaua, care-ar merita să aibă parte de Kuussysi Lahti, nu de Juventus !...

HORIA ALEXANDRESCU

La o zi cu soare-n muguri vă urăm de sănătate

Cu glasul țării

Figura-i luminată de ochi ce văd departe,
un dar frumos al harnicei naturi,
și blinda energie ivită-n trăsături,
e un model perpetuu pentru arte.

Iar forța ce emană din nobila-i ființă
și concentrarea care se așterne în priviri,
materiei să-i afle secrete piliiiri,
rămîne un model pentru știință.

Ingemănat efigiu, în vreme rea sau bună,
cu cel ce ne conduce fiind mereu alături,
în primăveri, în iarna cu omături,
ei sint, sub cerul țării, împreună.

Ast neam de muncitori și de țărani
găsește-n fapta sa un nobil înțeles,
un strălucit exemplu și un crez,
să îi urmăim cu glasul țării : La mulți ani !

VIRGIL TEODORESCU

Elogiu

La-nceput de an cînd ninge și nu-i stins de tot ecoul
Plugușorului pe care, după datini strămoșești,
Îl pornim într-o slăvire a celui ce ni-i azi eroul
Și chezașul libertății pe pămînturi românești -

Glasul nostru încă-odată să se-audă prin omături,
Și din zări să sune plin de dragoste mereu
Pentru cîntecul celei care de o viață-i stă alături
Și-i e sprijin de nădejde și la bine și la greu.

Să trăiască, să-nflorească, de-impliniri să aibă parte,
De belșug, de sănătate, de ani lungi frumoși și buni,
Ca în lume să ne ducă faima țării, mai departe,
Și mai sus să ne avînte zborul mindrei națiuni !

Două frunți cutezătoare : sub stindarde infocați !
Două inimi comuniste : sub mureșul tricolor !
Să trăiască-n fericire și să fie-nconjurate
Cu iubire-ntotdeauna de întregul lor popor !

VICTOR TULBURE

După datinile noastre, vă cinstim cu bucurie

Frunte sprijinind cu visul fiecare dimineață,
Braț mingietor de mamă peste leagănul străbun,
Inimă neînfricată și tovarășă de viață
Pentru cel ce-n fapte este fiul țării cel mai bun,

După datinile noastre vă cinstim cu bucurie
La senină sărbătoare, cînd pe creste ninge blind
Și-n cimpii visează griul tihna zărilor albastre
Aducîndu-vă omagiu roua fiecărui gînd.

Suflet clăditor de pace și fintină gînditoare
Și lumină fără pată oglindită în priviri,
Scrutătoare conștiință și iubire veghetoare
Lîngă roadele din seva comunistei deveniri.

La o zi cu soare-n muguri vă urăm de sănătate -
Mamă-aleasă între mame și savant cu mari idei -
Cunoscînd cum apărați româneasca libertate,
Cum munciți fără odihnă pentru-al patriei temeii.

GEORGE ȚARNEA

Efigii în ianuarie

(Fragment)

Ca două crengi de aur pe-același trunchi imens
al dragostei de țară, voi ați crescut într-una
și-n năzuința voastră a fost un singur sens
poporului, pe frunte, să-i împlețiți cununa
de libertate, visul ce nu s-a stins nicînd
și plini de cutezanță pe calea cea mai dreaptă
uniți prin dăruire, prin faptă și prin gînd
spre marea ctitorie ați fost întia treaptă !

De aceea toată țara-n ianuarie, -ntr-un dor
intîmpină cu imnuri aniversarea voastră
căci îi puneți țării un nimb strălucitor
așa cum sint Carpații și Dunărea albastră
corolă ce cuprinde români, maghiari, germani
o patrie unită care prin voi există
cu glasul dimineții vă spune : La mulți ani !
ani luminoși, de aur, în țara comunistă !
Să punem pe lumină pecetea optimistă
cu steaua fericirii mereu contemporani.

Intr-un cuvînt cu țara, cu El, înaltul sol
prin ani, al demnității și libertății noastre
ați așezat în țară simbol lîngă simbol
sub zborul de lumină al păsării măiestre
trezoreria țării de griu și de oțel
ca un hotăr de pace albastru cer să-i taie
căci fericirea țării vă e supremul țel
și-i scrieți poemul păcii cu-a inimii bătaie !

ION POTOPIN

Tapiserie de ILEANA BALOTA

Omagiu

Româncă dirză a acestor plaiuri
Cu străluciri de visuri și de nea
Azi țara-ntregă vă sărbătorește
Ca pe-o aprinsă inimă de stea.

Prin noi, poeții, tot poporul nostru
Care vă știe somnul nedormit,
Pentru această Patrie de aur,
Vă vrea un drum de viață fericit.

Cinstire dreaptă-n românescul grai
Urare de lumină și destin.
Vă iese-n cale timpul, din iubire,
Cu ramuri înflorite de măsline.

Fiți fericită și mulți ani de viață
Umăr la umăr cu acel ce drept
Înalță România către piscuri
Și nu e crivăț să nu-l ia în plept !

VIRGIL CARIANOPOL

Din inima țării

Cu inima fierbinte sub zările curate,
În iarna românească de împliniri și cînt,
Omagiu îi aducem femeii minunate
Ce și-a făcut din luptă supremul legămint.

Tovarășă de viață primului Fiul al țării,
Înalt om de știință dînd științei vajnic zbor,
Din vechiul Maramureș la marginile mării,
„Mulți ani” i se urează de un întreg popor.

Elena Ceaușescu, prin vreme luptătoare
Și dirză comunistă pe drumul ce-l suim,
Cu cînte-i respectată în orice loc sub soare
Așa cum noi românii, acasă o cîntim.

Să-i fie anii tineri, gîndirea înțeleaptă,
Mindria țării fie, prin munca, lupta ei,
Și an de an, spre comunistă treaptă,
Flori vii să îi aducă celei dintii femei !

RUSALIN MUREȘANU

Omagiu

Dintre femei, cuvine-se s-o cînt
Pe-aceea care dă atît de mult
Gîndirii sale spor
Spre fericirea-ntregului popor.
Viitorimii către culmi de fală
Iubindu-și țara, mamă ideală,
Și revoluția iubind, poporul
Pe drumul ce arată viitorul
Pe căi ce prin știință se deschid
Sub steagurile mindrului Partid
Alături de genialul Soț
Ce-i marea călăuză pentru toți.
Veniți voi generații următoare
Străluminînd spre zarea viitoare
Știința înțeleptelor femei
Ce-a zămislit spre bine vii scintei !

MIHAI BENIUC

O viață de om dăruită, vă cînt

Eu cînt urarea unui cer solitar
Luptătoarei pămîntului însoțit de știință
Frumuseții aleasă, bucurie și har
De idei roditoare și de caldă ființă

Cînt puterea gîndirii, mult văzduh limpezind
Cînt lumina ce aripa-om își desfăce
Omul-Om, omul-floare, omul-blind înfrățind
Dorul suflet al țării chemînd lumea la pace

O viață de om dăruită, vă cînt
Un destin-călăuză, o sublimă splendoare
Sînt solie a patriei vestind pe pămînt
Sărbătoarea de aur a Femeii-solare

VIOLETA ZAMFIRESCU

Din inimă

Din inimile ce ne bat în piept
nestăvilite, se-nalță cite-o floare.
S-o dăruim prietenii Ei cu drag,
cîntînd acum această aniversare !

Omagiînd-o astăzi, noi slăvim
seninul pur din zarea cea albastră.
Cuvîntu-i cald și sfatu-i înțelept
mereu lumină sint în ființa-noastră.

Să-i dăruim, prietenii, flori de vis
și să-i urăm MULȚI ANI azi, fiecare.
Acest poem cu inima e scris
și-i tipărit cu litere de soare !

DAN ROTARU

IMPORTANT!

După Anul Internațional al Tineretului, într-o firească succesiune
simbolică, 1986 este Anul Internațional al Păcii.

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIJA :
București, Piața Științei, Tel. 17
30 10, 17 60 20. Abonamentele se fac
la oficiile poștale și difuzorii din
întreprinderi și instituții - Tiparul : Combinatul Poligrafic
„Casa Științei” editorii din străinătate se pot
abona prin „ROMPRESEFILATELIA” - Sectorul ex-
port-importh presă P.O. Box 12-201, telex 10376 prstir
București, Calea Griviței nr. 64-66